

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju.
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilepi-
te spodaj ali na ovitku, Ako (383)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosi-
mo, ponovite je takol.

Stev. (No.) 382.

Chicago, Ill., 5. januarja (January) 1915.

Leto (Vol.) X.

Načela in nazori.

IZJAVA NEMŠKIH SOCIALISTOV.

Je prišla iz Berlina vest, da so nemški so-
ciisti poslanci izvzemši sodruga Liebknechta
li za pet milijard vojnega kredita, smo to
ali, rekli pa smo, da ne obsojamo, ker ne
vseh razlogov, ki so vodili nemško frak-

pridaša pošta časopise, ki objavljajo tu-
s katero so nemški sodrugi utemeljili
glasovanje. Podal jo je v imenu frakcije
rug Haase, ki je govoril tudi na glasoviti seji
4. avgusta. To izjavo je treba poznati, da se
zame sedanje mišljenje nemških sodrugov.

Glasi se:
V zvezi z izjavami gospoda državnega kance-
larja konstatiram v imenu socialno demokratične
frakcije, da dejstva, ki so prišla pozneje na dan,
po našem mnenju ne zadostujejo, da bi se zapu-
tilo stališče, katero je gospod državni kancelar
ne 4. avgusta zavzel napram Luksemburgu in
lgiji. Sicer pa mi je po nalogu socialno demo-
cratične frakcije podati sledečo izjavo:

Socialno demokratična frakcija stoji na sta-
svoje izjave z dne 4. avgusta. Vojno, kate-
re zadnje vzroke tvorijo nasprotja gospodarskih
interesov, smo pobijali do zadnjega trenutka.
So pa meje naše dežele ogrožene od sovražnih čet.
Zato mora nemški narod tudi danes zastaviti vso
svojo silo za varstvo dežele. Socialna demokraci-
ja dovoljuje zato zahtevane nove kredite. S hva-
ležnim sočuvstvom se spominjamo vseh hrabrih
sinov naroda, ki so žrtvovali življenje in zdravje
za nas, in vseh, ki stoje ob neizrečnih naporih in
ob vsakovrstnem pomanjkanju v službi domovine.
Že dne 4. avgusta smo v soglasju z Internacionalo
povdarjali načelo, da ima vsak narod pravico do
narodne samostojnosti, in naše neomajno prepri-
čanje je, da je uspešen razvoj narodov le mogoč,
ako se odreče vsak narod namena, da bi se dotak-
nil skupnosti in neodvisnosti drugih narodov in
s tem polagal kal za nove vojne. Zato ostanemo
pri tem, kar smo dejali 4. avgusta. Zahtevamo,
da se napravi, čim je dosežen cilj varnosti in čim
bodo nasprotniki pripravljeni za mir, vojni kraj
s takim mirom, ki omogoči prijateljstvo s sosed-
nimi narodi. Socialna demokracija obsoja, da se
jejo med vsemi narodi mali, ali gibčni krogi pod
krinko neke posebne ljubezni do domovine z vse-
mi sredstvi sovraštvo do drugih narodov in puš-
čajo pri tem vse ozire na dostojnost in resnico na
stran.

Dokler se vleče vojna, je treba seveda delati
na to, da se ublaži trpljenje in beda, ki jo povzro-
ča, da se obilno skrbi za tiste, ki so žrtvovali živ-
ljenje in zdravje, za svoje in zaostale vojnih ude-
ležencev v najširšem pomenu, za begunce, ki so
bili od sovražnika pregnani iz njihovih domov, da
se poskrbi delovna prilika in pomoč za brezposel-
ne rojake, ter da se pribavi vsaka pomoč, ki je po-
trebna, da se ohrani naša narodna sila in da se or-
ganizira oskrba naroda z živlenskimi in delovni-
mi sredstvi. Nasveti naše stranke in strokovnih
organizacij so padli pri državni vladi na rodovit-
no tla, toda po našem mnenju se mora na tem po-
lju še veliko več storiti. Od vlade pričakujemo
tudi zaupanja do našega naroda, ki stoji kakor en
mož v boju za ogroženo domovino. Obseg, v ka-
terem je razglašeno vojno stanje in omejitve u-
stavnih pravic, zlasti časopisja, se sedaj, ni z ni-
cemer opravičen in lahko zbujajo dvom o zrelosti
in odločnosti nemškega naroda. Cenzurno ravn-
nanje vodi neprenehoma do napak in do gospo-
darskega oskudovanja. V interesu obrambe ter
ugleda in blagostanja nemške države zahtevamo,
da se to hitro odpravi.

Tako se glasi izjava. In zdaj ponavljamo,
kar smo rekli prej: Ne obsojamo, vendar pa ob-
žalujemo. Po našem prepričanju so prišli nem-
ški sodrugi v veliko zmoti, katero je zlasti težko
razumeti, če odobravajo celo stališče Nemčije na-
pram Luksemburgu in Belgiji. In vendar je tre-
ba poizkusiti, da jih razumemo.

OB NOvem LETU.

Novo leto je. Pisati je treba številko 1915.
Laziti je treba, da se človek ne zmoti, kajti nava-
da je železna srajca, in če je bil človek celih 365
dni vajen pisati 1914, je to že tako v roki in v
peresu, da bi kar do večnosti tako naprej pisala.
Ampak novo leto ukazuje tudi novo številko.
To je potrebno in dobro; uči nas, da je minilo
1915 let od časa, ko je bil bajne rojen Kristus.
Tako se zopet malo spominimo, kako staro je krš-
čanstvo. In tako zopet nekoliko lažje razumemo,
zakaj je na svetu tako lepo, da si ni mogoče že-
leti lepšega življenja.

Krščanstvu imamo zahvaliti, da uživamo na
tej zemlji raj ter že naprej okušamo sladkosti in
radosti nebes. Krščanstvu, ki ima 1915 let zgo-
dovine za seboj.

Vojna, ki prehaja iz starega leta v novo, je
gotovo najprimernejša ilustracija za veliki vpliv
krščanstva in obenem za njegov pomen. Krš-
čanstvo, nekdanj revolucionarno in valed tega prega-

VOJNA IN NAČELO.

Haasejeva izjava nam potrjuje, kar smo mi-
slili in že izrekli: Nemški socialisti, izvzemši
manjšino z Liebknechtom, so prepričani, da je
Nemčija v obrambi. S tega stališča nam je njih
ravnanje razumljivo.

Socializem se ne sme zamenjavati s tolstojan-
stvom, s pacifizmom, s kakšnim reformiranim krš-
čanstvom ali sploh s kakšnim utopičnim idealiz-
mom. Socializem ne plava v nobenih oblakih, am-
pak stoji z obema nogama čvrsto na trdih tleh te
zemlje. Tudi njegovega stališča napram vojni ne
narekuje nobene mehkužnost. Kdor pravi: So-
cializem je absolutno proti vojni — ta ne razume
socializma.

Programi bodočnosti se ne morejo prenašati v
sedanjost. Socializem gre za tem, da se ustvari-
jo razmere, iz katerih ne bo več izvirala vojna.
Kjer ni oblakov, tam ni dežja; če pa so v zraku
pogoji za dež, bo deževalo, pa če bi tisoč prid-
garjev rotilo oblake.

V vsem svojem stremeljenju gradi socializem
od temelja, ne pa od strehe. On ustvarja pogoje;
učinki pa bodo posledice pogojev.

Tako je tudi z vojno. Socializem hoče orga-
nizirati človeško družbo, da postane iz drobtin
enota in da izginijo gospodarska nasprotja; lo-
gično minejo tedaj razlogi za oborožene konflikte
in vojna izgine sama ob sebi iz zgodovine bodoč-
nosti.

Ali to, kar bo, se ni. Sedanji svet je kapita-
lističen in kapitalistični zakoni veljajo v njem. Iz
njegovih pogojev nastajajo taki učinki, kakršni
se morajo sploditi.

Dokler bo družba kapitalistična, je vojna ne-
varnost vedno v zraku. In malokdaj bo slučaj
tak, da bi mogli socialisti preprečiti vojno. Če bi
bili že tako daleč, da bi se lahko pozitivno zana-
čali na svojo moč, tedaj bi imeli sploh le še korak
do socializma; tedaj se nam ne bi bilo treba ukvar-
jati z vprašanjem, kako bi preprečili kakšen kon-
flikt, kajti tedaj bi bilo treba rešiti veliko važnej-
še vprašanje, kako se praktično izvede organiza-
cija socialistične družbe.

V posameznih slučajih, ki se pa ne smejo sma-
trati za pravilo, dobi pač socializem tudi v današ-
njih državnih razmerah lahko odločilno moč. Ko
je pred par leti zaradi maročanskega vprašanja
grozila vojna med Nemčijo in Anglijo, je nemška
vlada sama prosila mednarodno socialistično taj-
ništvo, naj posreduje za mir. In nedvomno je
vplivu socialistične Internacionalne pripisovati, da
takrat ni prišlo do vojne, dasi so bile razmere
vsaj tako napete kakor meseca julija 1914.

Socialisti imajo nedvomno nalogo, da nasto-
pajo proti izbruhu vojne, kolikor le dopuščajo
njihove moči.

Ali če ne zadostujejo socialistične moči? Če
vojna vendar izbruhne?

Tedaj ni kopita, na katero bi se nabil vsak
čevljev. Tudi za socialiste je tedaj neizogibna
dolžnost, da pogledajo resnici v obraz in da spo-
znajo razmere do dna. Tedaj je tudi zahte-
vka med napadalno in obrambno vojno, razlika
med državo, ki je povzročila klanje in med drža-
vo, ki je bila proti svoji volji zapletena v boj, zla-
sti pa razlika med zmago reakcije in napredka.

Nihče ne more odrekati socializmu pravice,
da se v slučaju vojne branijo poslabšanja raz-
mer, in če to ni drugače mogoče, kakor da podpi-
rajo vojno na eni strani, imajo tudi to pravico.
Socializam ni mačji skok, ampak dolga pot. Na
tej poti so različne postaje. Ako je socializem do-
segel že deseto, pa bi ga mogla zmaga ene strani
zagnati nazaj na prvo ali tretjo postajo, tedaj je
opravičen, da se upira taki znagi z vsemi močmi.

Tako je torej socialistično mogoče tudi aktiv-
no podpirati vojno. Tako je mogoče, da dovolijo
v gotovih slučajih tudi socialisti sredstva za voj-
no.

Tako bi bilo tudi glasovanje nemških sodru-
gov razumljivo.

ČE BI BILO TAKO.

Večina nemških socialistov je očitno prepri-
čana, da je bila Nemčija napadena in da je v ob-
rambi. Kako so prišli do tega prepričanja, ne mo-
remo vedeti. Mnogo znamenj pač kaže, da so bili
nesramno prevarjeni in da je Bethmann Hollweg
izvršil eno največjih sleparij, kar jih pozna zgo-
dovina.

Ves svet ve, da je Nemčija napovedala vojno
Rusiji in Franciji. Zdi se, da je na Nemškem
mnogo ljudi, ki ne vedo tega ali pa vsaj mislijo, da
jo je napovedala šele tedaj, ko je bila napadena.
Mogoče, da mislijo tako tudi nemški socialisti. Na
vsak način si je nemška vlada prizadevala, da raz-
širi in utrdi to mnenje. Kajzer Viljem še sedaj,
kadar se pokaže v svoji glorijski med oficirji, prid-
ga, da je bil napaden. Še na sveti večer je med
božičnimi drevesci klical boga za pričo, da se le
brani.

Vendar je to vse hinavsko zlagano. Nemčija
ni le napovedala vojne svojim sosedom, ampak je
tudi prva aktivno nastopila s svojim vojaštvom
in prva napadla.

Misliti moramo, da nemški socialisti ne vedo
tega. Po njihovi izjavi je očitno, da smatrajo
vojno na nemški strani za obrambno. Človeku je
žal, da se more stranka, ki je vedno kazala izred-
no bister vid, tako zmotiti. Ali s to zmoti mora-
mo računati; kako je nastala, kaj je Bethman
Hollweg na tajnih sejah pripovedoval, se bo mor-
da pozneje izvedelo.

Čim je utrjeno prepričanje nemških sociali-
stov, da je njih dežela v obrambi, je pa tudi raz-
umljivo, da ji dovoljujejo sredstva, s katerimi naj
bi premagala dozdnevne napadalce.

Nemara je to najtragičnejši moment vse vo-
jne. Edino tolažilno v tej žalostni zgodbi je to, da
odvrčajo nemški socialisti ljudstvo od sovinitizma
in naglašajo z vsem povdarkom načela pravično-
sti.

Iz Haasejeve izjave je razvidno, da so glasov-
vali nemški socialisti za zahtevanih pet milijard s
prepričanjem, da bo za delavno ljudstvo in za žrt-
ve vojne poskrbljeno v najobilnejši meri. Ker ni-
so bili zahtevani nobeni drugi izredni krediti, je
verjetno, da pričakujejo to oskrbo iz omenjenih
petih milijard. Tudi ni izključeno, da jim je dala
vlada v tem oziru kakšna zagotovila. Na javni
seji se to pač ni zgodilo, mogoče pa je, da jim je
Bethmann Hollweg drugje obljubil kaj takega.

Če se vojna ni mogla preprečiti, je zelo v re-
du, da se skrbi za njene žrtve, in sicer, kakor je
dejal Haase, v najobilnejši meri. Toda bojimo se,
da so nemški sodrugi v tem oziru malo preveč za-
li v optimizmu.

Vladi je pet milijard dovoljenih za vojne na-
mene. To je sicer mnogo denarja, ali vojna žre
veliko. In vojna ne postaja toliko cenejša, čim
dalje traja, ampak toliko dražja.

Res je, da je Nemčija bogata dežela. Res je
tudi, da si odpira vire dohodkov, ki so v enaki
meri z roparstvom. Kajti vojni davki, katere je
naložila zavzetim belgijskim in francoskim me-
stem, so razbojniške odkupnine. Nemčija tepe
svoje nasprotnike, bič si mora pa še sami plače-
vati.

Kljub temu ni pet milijard neizčrpna svota.
In če je ta denar dovoljen za vojno, je gotovo, da
se bo vlada rabila za direktne vojne namene, za
vojne namene, ki ne kažejo obrambnega zna-
čaja, kakor je govoril sodrug Haase, ampak bi u-
grožili sosedne na njihovih tleh. Belgijci niso v
Nemčiji, pač pa imajo Nemci Belgijo v žepu in
svoje s svojim armadami na Francoskem in na
Poljskem. Težko se bo komu zdelo, da so nemške
meje v sedanjem času ogrožene; če bi to odločeva-
lo, ne bi potrebovala Nemčija nobenih novih sred-
stev za vojskovanje.

Toda vojna se bo iz drugih razlogov zavlekla
in bo žrla denar. Če se bo kaj storilo za njene
žrtve, bo treba po drugega segati v žep.

NOVE IDEJE.

Za mislečega človeka ima novo leto toliko po-
mena, da mu potrjuje nauk o večni izpremembi,
ki je je že stari grški filozof označil z besedami
panta rei — vse teče.

Novi listi v koledarju spominjajo človeka, da
je življenje kljub vsem zvezam vedno novo; vse
nastaja za to, da zopet mine in da napravi prostor
novim oblikom.

Nemalni mah, enodnevna mušica, razumni
človek, veliki planeti, celi solni sistemi so na-
stali, žive in minejo. Nič ni stalnega.

Tudi človeška družba ima oblike, ki se izpre-
menjajo v času. Že mnogokrat so se izpremeni-
le. Toda oni, ki jim je sedanja socialna oblika
vseč, bi radi vcepili vsemu človeštvu vero, da je
ravno ta oblika neizpremenljiva, da je določena
za večnost.

Kapitalizem se je vdomačil. Uredil si je raz-
mere, kakor mu je najbolje kazalo, pa jih je pod-
pel, zagradil in zastražil, kakor je le znal in mo-

ZMOTA JE ZMOTA.

Izjava sodruga Haaseja obsega še nekaj, kar
je razveseljivo z načelnega stališča. Nemški so-
cialisti izrekajo slovesno pravico vsakega naroda
do njegove integritete in neodvisnosti. Oni za-
htevajo tak mir, da bo mogoče prijateljstvo z dru-
gimi narodi in da ne bo vanj položena kal za novo
vojno.

Nikdar nismo dvomili, da priznava nemška
socialistična stranka pravico narodov do njih sa-
mostojnosti in skupnosti. To je načelo socialistič-
ne Internacionalne in mora veljati za vse njene de-
le in člane.

Ako bi nemška socialna demokracija odloče-
vala pri sklepanju miru, ne bi bilo želeli nič dru-
zega, kakor da se že nocoj odloži orožje na vseh
strane in da se vsaj jutri navsezgodaj prično mi-
rovna pogajanja.

Ako ne bi bilo to mogoče — kakor resnično
ni — tedaj bi želeli Nemčiji najpopolnejšo in naj-
odločnejšo zmago. Prepričani smo, da je nemški
socialisti ne bi zlorabljali, ampak bi se je poslužili
le v ta namen, da uveljavijo pravičnost.

Toda v praksi je tudi ta reč precej drugačna.
Kadar se bo sklepal mir, bodo nemški socia-
listi gotovo dvignili svoj glas, povdarjali svoja
načela in zahtevali pravično pogodbo.

Toda za zeleno mizo ne bo sedel sodrug Haa-
se, temveč diplomatje, ki bodo zastopali cesarje in
kralje. Socialisti bodo izpolnili svojo dolžnost;
ali kako daleč bo segala njih moč?

Zdaj se je sodrug Haase pritoževal, da prese-
ga vojaška diktatura v Nemčiji vse razumne meje
in da je zlasti časopisje vklejano. Povsod se v
vojnem času pretirava cenzura; naravno je, da je
na Pruskem posebno brezobzirna, kajti tam je ce-
lo v mirnem času vsak novopečeni lajtnant kos
boga v primeri s civilistom.

Kadar se bodo pogajali za mir, bo vojaška
diktatura še v popolni veljavi in ustavne pravice
bodo prav tako ležale v kotu kakor danes. Veliko
je vprašanje, če bo socializem na Nemškem sploh
omogočen javen zbor, na katerem bi mogli pove-
dati, kaj mislijo o miru in o njegovih pogojih.
Kakor poznamo Nemčijo, zelo dvomimo o tem.

Vpliv na bodoči zemljevid Evrope bi nemara
imela mednarodna socialistična akcija; in tudi
tem bo šele takrat mogoče soditi, kadar se bo že
pripravljala mirovna konferenca, kajti nihče ne
more danes vedeti, kako se razvijejo reči in kak-
šen bo splošni položaj takrat, kadar se bo sklepal
mir.

Pač pa je gotovo, da ne bo uradna Nemčija,
ako zmaga, sprejemala ali celo predlagala takih
pogojev, o kakršnih govori Haasejeva izjava. Tre-
ba se je spomniti, kako se je vojna pričela. Av-
strija, zaveznica Nemčije, je napadla Srbijo, in to
se je nedvomno zgodilo sporazumno z Viljemom,
če ne na njegovo iniciativo. To ni kazalo, da ho-
četa Avstrija in Nemčija varovati neodvisnost in
integriteto narodov.

Nemčija je vdrla v Belgijo in jo zasedla. In
danes pišejo vplivni Nemci, da mora Belgija osta-
ti nemška; vlada v Berlinu celo že zahteva, da se
razveljavijo belgijski konzulati in priznajo v oku-
pirani deželi nemški konzuli. Pomeni li to, da ho-
če Nemčija spoštovati neodvisnost Belgije?

Ko so Nemci prekorčili poljsko mejo, so raz-
dali oklice, v katerih obljubuje Viljem, da združi
Poljsko z Nemčijo. Ali se pravi temu poljska ne-
odvisnost?

Izjava nemških sodrugov obsega lepe misli,
ki se strinjajo z načeli mednarodnosti. Tudi nji-
hov protest proti počenjanju sovinitističnih kro-
gov, ki v današnji Nemčiji niso majhni, ampak ze-
lo veliki, je lep in priznanja vreden.

Kljub temu so v zmoti. Glasovati so hoteli
za obrambo, v resnici so glasovali za nadaljevanje
napada. Vojni kredit služi militarizmu, imperia-
lizmu in absolutizmu. Liebknecht je to bolje spo-
znal.

Kadar bo vojna končana, bodo to spoznali tu-
di njegovi sodrugi. Žal da ne zdaj.

njano in zatirano, je postalo od časov Konstanti-
na "Velikega" vladajoča sila. Trdilo je, da uči
ljubezen, dobroto, usmiljenje. Leta 1915, pa nam
grme topovi z neštetihi bojišči najbesnejše sovra-
štvo, med narodi se seje divjaštvo, po vsem svetu
se razvija groza in trepet.

Tako je kljub vladajočemu, ponosnemu krš-
čanstvu.

Ni li krščanstvo nemara tudi v zmoti? Kaj
pa če ono kljub Konstantinu in papežu in apo-
štolskim cesarjem, kljub državni cerkvi in Petro-
vim ključem sploh ne vlada, ampak le služi?

Zato, da se njegovi organizaciji dobro godi,
se je vdinjalo mogotcem tega sveta, podpira nji-
hove želje, služi njihovim ciljem in blagoslovlja
njih krvavo orožje. Zato, da dobe njegovi za-
stopniki primerne nagrade, zatajuje svoje nanke
in izdaja svoja velika načela.

Krščanska ljubezen je mrtva; 1915 let po
svojem rojstvu uči krščanska cerkev sovraštvo in
opravičuje umor narodov.

gel. Ker ima v svojih rokah moč, je našel vdane
služabnike in oprode.

Tudi krščanstvo se mu je vdinjalo. Z vso
svojo zgornostjo uči trajnost in neizpremenlj-
vost sedanjih razmer.

Toda v koledarju je novo leto. In krščanstvo
samo začetkom leta 1915 davno ni več to, kar je
bilo v prvih stoletjih. Tudi ono je bilo podvrže-
no zakonu izpremembe. In tudi zanj se ni usta-
vil čas.

Ideja krščanstva je bila dobra, ko je bila do-
ba za to. Razmere so se izpremenile, ideja je iz-
gubila stvarno podlago, krščanstvo se je preži-
velo.

Novemu človeštvu je treba novih idej.

Kdo mu jih da? Kje jih dobi?

Razvoj je logičen. Iz kapitalizma ne vodi
pot nazaj; preskočiti pa tudi ni mogoče celih sto-
letij.

Ideja našega časa je socializem.

Radost in družba.

Novo leto se lahko pričena na različne načine. Najprijetnejša je navada norega, ali vsaj napol norega Silvestrovega večera, raztegnjenega čez polnoč in prvi januar. Veselo naj se pokopljeta staro leto. Če je bilo kaj prida, ga itak ni mogoče držati — torej bog z njim! Če ni bilo nič vredno, naj ga slana vzame! Amen naj se pa nikar ne kisa. Saj pomeni, da je konec.

Namesto starega leta prihaja novo; to pa je tudi treba veselo pozdraviti, ker bo drugače mislilo, da že kar pričakujemo batine tudi od njega. In če je postalo Silvestrovo slovo že malo razposajeno, tako da je pozdrav prvih ur novega leta malo preživljen in prehrupen — kaj za to navsezadnje? Življenje ni sama filozofija; njegova kruta resnica nalaga človeku take butare, da jih je včasih šmentano težko prenašati in se krivi hrbet pod njimi do črne zemlje. Zakaj ne bi torej malo poskočil, če so enkrat ledja prosta?

Samo čemerni črnogledi zamerijo človeku vsako veselje, navadno iz proste nevoščljivosti, ker jim bogovi samim niso udelili nobene kapljice te žlahtne tekočine. Le take majhne dušice bi rade izpremenile ves svet v ogromen kloster.

Socializem nima nič opraviti s tem. Socializem hoče ustvariti take podlage življenja, da bo veselje in mikavneje za vse ljudi. Tak dom hoče sezidati, da bo v njem vse polno svetlobe, in toliko zaupa po lepoti koprneži naturi človeka, da si bodo znali ljudje tudi svojo radost oplemeniti, kadar odpadejo surovosti in umazanosti sedanjega materialnega življenja.

Ali — to je šele cilj. In dolga je še pot do njega. Hote ali nehoti prihaja človek vsaj včasih do spoznanja, da sedaj še ni čistega, neskaljenega veselja. In kdor je nekoliko rahločutnejši, mu pade kaplja najzrenejšega pelina v čašo, kadar se mu zdi najslajša.

Vsakovrstne zabave je bilo tudi letos ob zarji novega leta. Kakor je kdo znal in mogel.

Marsikdo ni znal nikakor. Marsikdo bi bil znal, pa ni mogel.

Nekateri so slavili prihod novega leta s šampanjcem. Naj bi jim bil blagoslovljen — ne zavidamo jim ga, že zato ne, ker je ta užitek po naši enotni prav nizki stopnji. Veliko bolj jih in sladkejših poznamo.

Marsikdo si je nadomestil šampanjca z viskim, ker je nekoliko cenejši. Potolajimo se, da kultura vendar kljub vsemu napreduje, četudi je njen korak včasih zelo počasen; opravila bo tudi to delo, da bo prepričala ljudi o nezmislivosti pijančevanja in da bo opravila to delo bolje in temeljiteje kakor prohibicija.

V New Yorku je precejšen del prebivalstva slavil novo leto na drugačen način. Brezposelna množica je priredila ta dan demonstracijo, ki je napravilo nekoliko drugačen vtisk kakor maskarade in preoblebeni dimničarji.

Policija, ki zna biti ta dan sicer precej tolerantna v pričo izgrediv, uprizorjenih od navdušene gospode v frakih in cilindrih, je takoj iz-

gubila svoje ravnotežje, ko je uzrla Adamove sinove in hčeri v drugačnih opravah.

Brezposelni so razdali po mestu veliko množino letakov, ki so pozivali tovariše na shod na Union Square. Na letakih je bilo med drugim čitati:

„Hočete li to zimo poginiti od lakote, ko so skladišča prenapolnjena? Ta zima bo ena najhujših v zgodovini tega mesta, in trpljenje pada na vas. Kaj boste storili?“

Okrog tisoč moških in žensk se je zbralo na Union Square. Seveda je to le neznatno majhen del one armade brezposelnih, ki jo cenijo v New Yorku to zimo najmanj na dvesto tisoč. Boda je dober bič, toda slab agitator. Pomanjkanje in trpljenje ne dviga hrabrosti, ampak demoralizira.

Shod je bil miren. Govorilo se je v različnih jezikih. Ali ko so hoteli udeleženci potem odkorakati v Harlem Headquarter, ki ga ima tam League of the Unemployed, jih je napadla policija in razgnala.

Pravijo, da so to povzročili napisi, ki so jih nekateri nosili v izprevodu. Neki G. Duer je imel plakat z napisom: „Brezdomovinci, uprite se!“ Na drugem plakatu je bilo čitati: „Vrag naj vzame dobrodelnost!“

Seveda se policijski raport zopet zelo razlikuje od poročila z druge strani. Če bi bilo policiji verjeti, so morali biti brezposelni blazni, kajti le tako bi bilo razumljivo, da bi bili goloroki napadli s koli oborožene policiste. Pa najbrže niso bili blazni, in zato je verjetneje, da je policija sama pričela ta novoletni ples.

Glavni boj se je sukal okrog omenjenih napisov, ki so bodli policijo v oči kakor rdeča barva bika. Nosilec jih niso hoteli dati iz rok, policija pa jih hotela imeti na vsak način.

Ne zdi se nam čudno, da je naposled zmaga la policija in razgnala množico. S tem je tudi dosegla, da je bil izprevod preprečen, kar je bil najbrže glavni namen. Kajti na novega leta dan se pač ne spodobi, da bi se v takem mestu, kakršen je New York, javno kazala beda razcapanih brezposelnih delavcev, ki nimajo strehe nad glavo.

To so grenke kaplje, ki padajo tudi srečnejšemu, v naši prekrasni kapitalistični družbi v vsako čašo in pokvarijo vsako veselje. Kako boš radosten, če ob najlepšem užitku ne moreš pozabiti, da trpi tisoč in tisoč bratov in sester najkručejo bedo?

Nasmeješ se v občutku sreče, in ob spominu na gorje nešteti ti okameni smehlja na obrazu.

Čisto veselje bo mogoče šele v boljši družbi, v družbi enakih pravic, v družbi brez materialne bede — v socialistični družbi.

Zato se bojujemo za socializem — ne iz nekakšne blede idealnosti, ne iz licemerske ljubezni do bližnjega, ampak zato ker vemo in vsak dan spoznavamo, da ne more biti za nikogar lepšega življenja brez socializma.

Kako je v Avstriji?

Od časa do časa prihajajo o položaju v črno rumeni monarhiji poročila, ki se nočejo in nočejo vjemati z vestmi, katere pošilja Berchold z Dunaja in Dumba iz Washingtona po svetu. Prav te dni je prišlo v Ameriko tako poročilo iz Švice. Glasi se tako, kakor da je že marsikdo v Avstriji čez grlo sit vojne in da je prišlo že v mnogih mestih do demonstracij.

Da je ljubezen do habsburške „domovine“ prokleto majhna, je kajpada že stara reč. Ako bi se mogle revolucije tako uprizarjati, kakor si predstavljajo nekateri modrijani pri vrču, bi jo bila Avstrija gotovo že v prvem času vojne doživela. Toda z golimi rokami se ne more karkati proti bajonetom in strojnimi puškami, in kadar je na vseh koncih in krajih razglašeno vojno stanje z naglo sodbo, pazijo previdni ljudje na vsako besedo.

Ker to vemo, tudi nismo hoteli trobiti v rog tistih, ki so očitali Slovincem in drugim narodom strahopetnost, malodušnost in kdove kaj še, ker niso upraviteli punta.

Ali da ni v Avstriji vse tako, kakor si želi Francozeja garda, pokazujejo ravno vojaška diktatura, izjemna sodišča, nešteti procesi itd.

Omenjeno poročilo iz Bazla v Švici pravi, da si bile zadnji čas najmanj v sedmih deželah habsburške monarhije resne demonstracije proti vojni. Na Dunaju so imele te demonstracije tako oster značaj, da je policija nastopila z golimi sabljami proti ljudstvu, vsled česar je bilo trideset oseb ranjenih, mnogo pa aretiranih. Se resnejši se zde nemiri v Budimpešti, kjer so bajna dnevnem redu. Podobne vesti prihajajo tudi iz Prage, Zagreba, s Sedmograškega in iz nekaterih dalmatinskih mest.

V Sarajevu se je prišlo do velike panike, ker pričakujejo tam vsak čas srbski napad. Tam so se objavili tudi razburljivi oklici proti avstrijski vladi. Voditelje punta so baje zaprli.

Na Dunaju so hodile na sveti večer ženske po ulicah in klicale: „Vrnite nam naše može in sinove!“ Policija je v Praterstrasse napadla demonstrante in jih mnogo aretirala. Kolovodje so bili baje obsojeni na smrt.

V Budimpešti ni od časa srbske zmage dneva brez demonstracije in izgrediv. Množica se obrača do policije s klici: „Dol s Tiszo!“

Na Erdeljskem se je mnogo Rumunov uprlo naborom, pa prosijo Rumunsko za pomoč. Nekoliko dijakov, ki so se udeležili demonstracij dne 24. decembra, je bilo ustreljenih. — Dalmacija je zrela za vstajo in revolucijo. — V Zagrebu je bilo mnogo dijakov aretiranih zaradi demonstracij.

Te vesti prihajajo iz Švice. Ne moremo vedeti, če so resnične ali ne. Ako izve o njih grof Berchold, bo gotovo poslal zopet veleposlaniku Dumbi energično izjavo, da so od časa do kraja zlagane. Ali to nas ne bo prepričalo.

Pred nami je namreč neko drugo poročilo, o katerem pozitivno vemo, da je resnično. Socialistično „Pravo Lidu“ v Pragi javlja:

„Policijsko ravnanje v Brnu je pravkar obelodanilo vest o usmrtnosti, ki je bila izvršena dne 23. novembra v Moravski Ostravi. Pri- vtni uradnik Slavomir Kratochvil v Prerovi je bil presenečen pri manipulaciji z nekimi ietaki, obsojen zaradi „veleizdajstva“ na smrt na visli- cah, in usmrčen.“

V razsodbi vojnega sodišča v Moravski Ostravi se pravi, da je „izvršil zločin veleizdajstva s tem, da je v polovici novembra pomnoževal v Prerovi letake s pesmijo v češkem jeziku, v kateri se slikajo sedanji vojni dogodki, namen vojne in požrtvovalnost prebivalstva na razburljiv način, ter poziva na dejanja, ki lahko povzročijo povečano nevarnost od zunaj in upor v notranjosti, in da je nosil pri sebi carjev manifest do češkega naroda.“

Toliko se naznanja javnosti oficijelno iz kazenskih spisov. Obsodba se je izvršila in obsojenec je bil usmrčen še tisti dan dve uri po končani glavni razpravi.

Moravske oblasti so sklenile razglasiti to obsodbo, da bi se danes vsakdo zavedal izjemnosti in izrednosti dobe ter kompetence vojaških sodišč tam, kjer so bila prej kompetentna porotna sodišča.

Oblasti javljajo samo toliko, kolikor se jim zdi koristno za njihove namene. Malo je tega. Pa vendar nam zadostuje. Najprej vidimo še enkrat, da je človeško življenje v Avstriji sedaj prav toliko vredno kolikor piščančjevo. Presenečen — najbrže vsled kakšne denunciacije — aretiran, izročen vojaškemu sodišču, obsojen, čez dve uri obesen. Radikalna justica! In gospodje vojaški sodniki najbrže celo verujejo v Boga!

Toda tej pravici se ne čudimo. V Bosni, Slavoniji, Sremu postopa še bolj sumarično. Zanimaj nas tisti kos razsodbe, ki je bil objavljen.

Kratochvil je razmnoževal letake z neko pesmijo. Razširjanje teh letakov bi lahko povečalo nevarnost od zunaj, doma pa povzročilo vstajo.

Vojaško sodišče seveda ne citira te nevarne pesmi. Pa tudi ni treba. Ali malo vprašanje prihaja človeku samo po sebi na misel:

Kakšne morajo biti razmere na Moravskem, da bi mogla pesem, pa naj bo kdove kako revolucionarna, povzročiti vstajo, in da se vojaško sodišče boji tega?

Nadalje:

Kakšne morajo biti razmere, da objavljajo oblasti krvavo obsodbo kot svarilo in tako slavnostno naglašajo kompetenco vojaških sodišč?

Ako bi bilo ljudstvo tako avstrofisko, kakor pripovedujejo črno rumeni biriči, ne bi bilo vsega tega treba, zlasti ne bi mogla nobena puntarska pesem postati nevarna, ampak bi bila kvečjemu smešna.

Ta zverska obsodba je najzgovornejše priznanje, da stoji vsa avstrijska zgradba na peščenih tleh in da jo vzdržuje le še krvavo tiranstvo. Tudi to bo padlo.

Liebknichtova poslanica. Govor sodruga Londona.

Sodruga Liebknichtu očividno z njegovim glasovanjem proti vojnemu kreditu v nemškem rajstagu ni šlo le za demonstracijo. In četudi je bil on edini med poslancev, ki je tako glasoval, je vendar jasno, da ni edini med nemškimi socialisti, ki tako misli. Niti med poslanci ni osamljen, kajti če ni bilo več glasov oddanih proti vojni zahtevi nemške vlade, je to pripisati le navadi klubske discipline, ki je bila vedno taka, da je nemška socialistična frakcija v državnem zboru v vsakem slučaju enotno glasovala.

Liebknicht hoče tudi praktično delovati proti vojni ter je izdal poslanico, ki je pisana angleškim, namenjena pa socialistom vsega sveta. V njej pravi:

„Kot delavski voditelj čutim zadoščenje, ko pišem poslanico bratstva angleškimi socialistom v času, ko se trudijo vladajoči razredi na Nemškem in v Angliji z vsemi močmi, da bi vcepili krvočono sovraštvo obema narodoma. Toda bolestvo je pisati v času, ko leži nadeja prejšnjih dni, socialistična Internacionala na tleh, ko so tisočeri upi pomemdrani, ko se je mnogo socialistov v vojskujočih se deželah v tej najstrašnejši vseh roparskih vojn sklonilo pod imperialistični jarem.“

Prav takrat, ko se je zlo kapitalizma pokazalo očitneje kakor kdajkoli prej, je angleška neodvisna delavska stranka z ruskimi in srbskimi brati ohranila čast socializma proti pobesnelosti narodnega umora.

Zmedenost vlada v vrstah socialistične stranke. Mnogo socialistov vali krivdo za sedanji upad na načela. Ali padla rito načela, temveč nekateri zastopniki onih načel.

Vse fraze o „narodni obrambi“ in o „osvoboditvi ljudstva“, s katerimi olepšava imperializem svoje aparate umora, niso nič drugega kakor slepilo pozlatilo. Osvoboditev vsakega naroda mora priti iz naroda samega. Le zaslepljenost more narekati nadaljevanje umora, dokler ne bo nasprotnik popolnoma pomandran. Nikoli niso mase zahtevale vojne. Zakaj naj se koljejo med seboj?

Pravijo, da bi tisti narod pokazal slabost, ki bi zahteval mir. Dobro, naj zahteva ljudstvo v vseh deželah skupaj mir. Narod, kateri izpregovori prvi, ne pokaže slabosti, temveč moč in si pridobi slavo in hvalečnost bodočnosti.

Prav sedaj je med nemškimi delavstvom večji odpor proti vojni, nego se navadno misli, in čim močnejši bo odmev klica po miru v drugih deželah, tem krepkeje in odločnejše bo delovalo delavstvo v Nemčiji za mir.“

Počena je ta poslanica, ker pove marsikaj doslej neznanega in daje o mišljenju na Nemškem dokaj drugo sliko kakor oficijelni glasovi, ki ne govorijo o ničemer drugem kakor o vojni navdušenosti. Malodušneži, ki so obupavali nad socializmom, pa iz nje lahko posnamejo, da ni nobenega razloga za tak pesimizem. Stranki je vojna ugrabila velika ljudi, izpraznila je njene sklade, razdrla ji je mnogi organizacije; ali idejo socializma bo to strašno klanje proti svoji volji okrepčalo; ideja pa bo dobila ljudi, ustvarila nove organizacije, nabrala nova bojna sredstva, čim se sedanja pijanost umakne treznosti.

In tudi to se bo zgodilo.

Socializem ne more umreti in pijanost ne more biti večna, četudi je to bolezen, katere posledice učinkuje še tedaj nekaj časa, ko so duhovi opojnosti že izginili. „Maček“ se bo čutil še po vojni.

Ali socializem vstane v vsej svoji moči, ker bi se moral na novo poroditi, kjerkoli vlada kapitalizem, pa če bi tudi res navidezno umrl.

Toda dokler so še po vseh deželah tako odločni sodrugi, kakršen je v Nemčiji Liebknicht, se nasprotniki zaman vsele. Socializem živi, tudi tam, kjer ima sedaj najtežje čase.

Svetost dela v kapitalističnem sistemu je podobna sužnjevi svobodi.

Zakaj naj bi bil umor na povelje manj bestialen kakor umor po svoji volji?

V življenju imajo dobiček od ljudi tirani, po „slavni smrti za domovino“ pa črvi.

Osla pripravlj na različne načine, da gre s tepežem, ali pa s sladkanjem. Kapitalisti smatrajo tudi delavce za osle; ene tepo s „prosperiteto“ in s policijskimi gorjaci, druge pa vabijo s sladkimi obljubami.

Moloh in Prometej — oba sta poseobljena simbola prirodnih sil.

Ranjen je bil v prsi. Ležal je navidezno brez zavesti. Vojaški duhovnik ga je zdramil, da mu podeli zadnji zakrament. Potolajil ga je, da se je ravno v tej uri rodil izveličar. Ranjenec je od silne bolečine zastokal in izdihnil.

Cerkev je bila nabita pobožnega krščanskega ljudstva. Vse prednje klopi je zasedlo najodlič-

Sodruga Meyer London, ki je bil meseca novembra v New Yorku izvoljen za poslanca v bodoči kongres, je bil na konvenciji, ki jo je imela „American Society for Labor Legislation.“ Povedal je tam nekatere reči, ki so bile marsikateremu izmed onih poslušalcev nove. Govoril je namreč socialistično. In to je jezik, ki zveni mnogim sicer čisto pametnim ljudem, tudi ljudem, „ki so dobre volje,“ kakor kitajščina.

Ali naučiti se ga ni posebno težko, kjer je res „dobra volja,“ in zato se nam zdi, da tudi njegov govor na konvenciji ne ostane popolnoma brez uspeha.

Sodruga London je govoril o brezpravnosti delavstva v sedanji družbi in se je zlasti bavil s sedanjo brezposelnostjo. Pokazal je znanstveno, kakšni ukrepi bi bili v sedanji družbi mogoči, da bi se ublažilo vsaj najhujše gorje te grozne socialni prikazni. Povdarjal je, da absolutno ni misliti na resnično rešitev tega problema v kapitalistični družbi, ker je brezposelnost ne- ločljiva od kapitalističnega načina proizvodnje.

Dejal je sodruga London:

„Brezposelnost nahajamo pod varstveno carino in pod svobodno trgovino; nahajamo jo v deželah z velikim izseljevanjem in v takih z velikim naseljevanjem; v normalnih časih, v časih industrialne prosperitete, in v abnormnih časih industrialnih kriz. Glavni značaj sedanjega produkcijskega sistema je nered. In žrtev, ki največ trpi zaradi tega nereda, je delavec.“

Harmonija med delom in kapitalom, o kateri toliko govore, je očividno utemeljena na uredbi, po kateri naj bi imel delavec devet desetih skrb, podjetnik pa devet desetih koristi. Med delavci ne more biti nobene konkurence, če ni kdo brez posla, če ne poizkuša kdo vzeti prostor tistemu, ki je na delu.“

Sodruga London je razložil, da je ravno ta naloga v kapitalistični družbi neizvršljiva. Ka-

nejše občinstvo. Tisti hip, ko je duhovnik zapel: Gloria in excelsis Deo et pax hominibus, qui sunt bonae voluntatis, so slovesno zabuhale orglje, nadomaj pa so vmes zagrmeli topovi svojo Ouver-turo. Bil je nepopisen, slavnosten trenotek in naše misli so se dvignile v nebesa.

Za vojno ni naroda odgovorna. Ni ji vseh in ni ji zoprna. Vpričo nje je prav tako ravno-dušna kakor vpričo najmogočnejšega, najumnejšega dela.

pitalizem ustvarja brezposelnost in zato povzroča konkurenco med delavci. Moderna družba ni sposobna, da bi komu zajamčila trajno in pravilno zaposlenost. Družba nima naloge, da bi skrbela za življenje posameznika, pač pa je njena dolžnost skrbeti za to, da ima vsak posameznik možnost zaslužiti si svoj kruh „v potu svojega obraza.“

„Učili smo se,“ je dejal London, „da ima država dolžnost varovati delavce pred izgubami vsled industrialnih nezd. Naučiti se pa še moramo, da je treba varovati delavce tudi pred izgubami vsled neprosto voljne brezdelnosti, ki ni nezgoda, ampak sestaven del našega industrijskega sistema. Da se more izvršiti kaj prida, je treba uvesti zavarovanje proti brezposelnosti na nacionalni podlagi.“

Zdi se nam, da Societv of Labor Legislation še ni slišala tako temeljite razprave o brezposelnosti, iz katere smo mogli podati le kratek izvleček.

Sodruga Meyer London je sedaj poslanec, kmalu pride čas, ko bo imel priloiko razlagati in zastopati svoja načela v kongresu, kjer izdeluje zakon za Zedinjene države. Tam bo imela njegova beseda večji pomen kakor na vsaki konvenciji.

Ali nekaj je treba povdarjati. Beseda socialističnega poslanca bo le tedaj kaj zalegla, če bo glas moči. Sodruga London bo v kongresu govoril v imenu milijonov. To vemo. Ali naša zavest ne zadostuje. To morajo vedeti tudi tisti, katerim bo govoril. To morajo tako jasno spoznati, da jih mine vsak dvom.

Doseglo pa se bo to, če se bo socialistični poslanec, tudi če bo sam v kongresu, lahko opiral na mogočno stranko, na veliko organizacijo.

Sodruga London lahko govori v zbornici. Lahko študira, lahko razodeva vladi in poslanecem rezultate svojih študij, lahko jim predlaga načrte za reforme, lahko izvrši ogromno delo. Ali tistega, kar mora biti podlaga njegovega dela in kar mora biti podlaga njegovih uspehov, ne moremo pričakovati in zahtevati ne od njega, ne od nobenega posameznika.

Velike krepke socialistične, politične organizacije nam je treba; in to more ustvariti le skupno delo vseh. Tega se mora lotiti vsak. Če to izvršimo in pokažemo mogotcem, da je delavstvo zavedna armada, bodo morali poslušati glas zastopnika te armade. In delavci bodo tudi v kongresu kaj dosegli.

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Bol. Pod. Društvo

Ustanovljeno 16. januarja 1904.

Inkorporirano 24. februarja 1908 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MRATIN OBERŽAN, Box 72, E. Mineral, Kans.
Podpreds.: JOHN GORSEK, Box 179, Radley, Kans.
Tajnik: JOHN ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAC JURŠE, Box 207 Rdley, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, R. 4, Woodward, Iowa.
FRANK STUCIN, Box 226, Jenny Lind, Ark.
MATIJA ŠETINA, Box 23, Franklin, Kans.

Pomožni odbor:

FRANK SELAK, Box 27, Frontenac, Kans.
JOHN MIKLAVC, Box 227, Frontenac, Kans.
sprejemna pristojbina od 16. do 45 leta znaša \$1.50.

Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajnika.
Vse denarne pošiljke pa gl. blagajniku.

KRIŽANA SLAVA.

Tragikomedijska iz velike blaznice.

Spisal Kajtebriga.

Dva velika dejanja v kratkih besedah.

Osebe:

Apostolski. Francelj, bodoči imperator.

Protinec, okrižani junak.

I. Dejanje.

Protinec (oprtan z velikim košem se splazi po štirih pred tron): Klanjam se do nosa, o veličanstvo apostolsko! Danes je 66 let, odkar si naš božanski malik. In v čast in proslavo tega dne imam tukaj v košu zate lep darek. Radu se veličanstvo!

Apostolski Francelj: Kaj pa imaš v košu?

Protinec: Slavno mesto Beligrad! (Zleze izpod koša in zdum-pa Beligrad Francelju pod noge.)

Apostolski Francelj (se zjoka): Hvala ti, veliki junak! Za nagrado vzemi tole. (Pokaže na velik železni križ v kotu.) Vzemi železni križ in pojdi kot največji junak v mojem carstvu.

Protinec (naloži križ v koš, ga oprta na hrbet in odlazi po štirih).

II. Dejanje.

(Dva tedna pozneje.)

Protinec (priplazi pred tron kakor v I. dejanju, toda s praznim košem): Klanjam se do nosa o veličanstvo apostolsko! Ampak danes je smola... Ali bi bilo veličanstvo tako prijazno, da bi mi dovolilo, da vržem Beligrad zopet nazaj v koš?

Apostolski Francelj (napne čeljust): Kaj? Ali ni Beligrad moj?

Protinec (s kislim obrazom): Bil je tvoj, a danes ni več. Mi — veliki junaki z železnimi križi — kot sem jaz — smo — češ, nečes — prišli do krvavega prepričanja, da je iz "strategičnih" ozirov najbolje, če Srbi obdržijo svoj Beligrad — mi pa svoje batine... Zato ga zdaj ponesem nazaj, kjer je bil. Klanjam se do nosa!

Apostolski Francelj (peneč se jeze): Ti kukavica, ti zajka, ti oslovski buča! — Veš kaj? — ti si bolan! Daj sem železni križ!

Protinec (odveže križ z rame in ga položi Francelju pod noge).

Apostolski Francelj (pograbi križ in ga telebne Protineku v glavo): Na! To imaš! Nesi te kuga!

(V tistem trenutku odprla so se sedmerna nebesa in bradati angelji so zaigrali in zapeli: Allah il Allah!)

(Zastor pade, Belgrad pade in Protinec pade.)

Socialist ni tisti, ki se trka na prsi in kliče: Jaz sem rdeč!

Socialist mora biti organiziran član svoje stranke, da se udeležuje njenih bojev.

Socialist mora biti odjemalec strankinega lista, da je vedno o vsem poučen.

Socialist mora biti agitator med svojimi tovariši, da pomaga povečati armado, ki se bojuje za njegove cilje.

Kdor to izpolnjuje, sme reči, da je socialist.

ZLOČIN.

Vsi pošteni ljudje sovražijo zločin in bi ga radi iztrebili. Tudi med zločinci samimi je dosti takih, ki ga sovražijo. Kakorkoli se bo to komu zdelo absurdno, se vendar upamo trditi, da so tudi med zločinci pošteni ljudje. Kajti kdor se je kdaj spotaknil ob človeške zakone, se ni treba, da bi bil lump. Še veliko manj pa se more soditi po tem, kdo da je prišel v roke človeški pravici. Veliko zločinov se zgodi, ki jih sploh ni mogoče kaznovati, ker znajo največji hudodelci tako spretno korakati mimo zakonov in med paragrafi, da jim ne pride noben sodnik do živga.

Če bi se kaznovala vsa hudodelstva, bi moral marsikateri milijonar sedeti za mrežo. Ali človeška pravica dobi najhujše malega grešnika v pest, ki je v bedi zadel ob kakšen paragraf, pa nima moči in sredstev, da bi ušel modernim Evrinijam, maščevalcem v podobi biričev, policistov, državnih pravdnikov in sodnikov.

Ali — zločin sovražimo. Če bi se ga mogli rešiti!

Naša družba poizkuša vsakovrstna sredstva, da bi ga odpravila. Glavarji čičaške policije zahtevajo še dvatisoč policistov in mislijo, da se bo milijonsko mesto potem iznebilo hudodelstva. Ljudska izobrazba se trudi, da bi vzgojila poštene ljudi. Justica eksperimentira na vse načine; kazni naj poboljša, mladinska sodišča naj rešujejo mladeniče, dokler niso še zreli hudodelci. Salvation Army in Ameriški prostovolji delajo na svoj način.

Kakšen je uspeh?

Skoraj nikakršen ne. Mogoče da se tu ali tam obvaruje posameznik. V celoti ni zločinov manj, ampak množe se, in sicer največ po mestih, kjer se zbirajo velike množice.

Kapitalistična družba si pa ne čee priznati resnice: Zločin je z njo spojen; ona ga ne more odpraviti. Kajti v njenih uredbah so viri zločina.

Človek je odvisen od razmer, v katerih živi. Ljudje, ki mislijo, da ga je mogoče modelirati brez ozira na te razmere, se kruto motijo. Z naukom in z vzgojo se lahko marsikaj doseže, ali vpliv razmer se ne more uničiti. Človeku se lahko sugerira, da je stradanje zaslug; ali vsa etika ga ne bo mogla ohraniti živga, če strada toliko, da so njegove moči izčrpane.

Aparat človeških misli so možgani. Tudi oni so del telesa, podvrženi fizičnim zakonom. Hraniti se morajo kakor srce, roka, noga. Stradanje jih oslabi. Od prevelikega napora in pomanjkanju počitka opešajo. Vsakovrstno zastrupljenje jim jemlje moč.

Iz oslabljenih možganov ne morejo prihajati zdrave in krepke misli. Odporna sila zoper zločin, zoper izkušnjavo, izgine, če je aparat razuma izčrpan.

To se pa redno godi v kapitalistični družbi, in v času krize postaja to epidemično.

Nekoliko milijonov brezposelnih ljudi je sedaj v Ameriki. Natančno število ni znano, ali primerjanje z drugimi leti navaja ogromno, strašno število in ceni brezposelnosti na osem milijonov.

To je toliko, kolikor cel narod in ne najmanjši. Kako se preživlja ta armada? Zelo, zelo majhen del jih je, ki so si toliko prihranili, da se vsaj siromašno prebijejo. Tudi organiziranih, ki dobivajo nekoliko podpore od svojih unij, je razmeroma malo. Kredit je za brezposelnega težko vprašanje. Kako naj dobi kredita na tisoče ljudi, ki so delali kdovekde, pa prihajajo čez zimo neznan v New York ali v Chicago?

Večina jih je, o katerih nihče natančno ne ve, kako se prehranjuje. In kako bi moglo biti drugače, kakor da pade marsikdo med nji mi v izkušnjavo, katere ne more premagati? Marsikdo ne greši niti zato, da bi se enkrat najedel, ampak ker upa, da dobi kot tat državno stredo in državno hrano, katere si ne more prislužiti s poštenim delom.

V času velike krize je izkušnjava največja. Popolnoma pa ne izgine v kapitalistični družbi nikdar. Tu ali tam je v njej vedno beda, in kjer je beda, tam je zločin.

Druga zapeljivost, ki ima svoje

korenine v kapitalističnem redu, je ta:

Z denarjem lahko dosežeš skoraj vse. Brez denarja si niča. V Ameriki že cenijo človeka po premoženju. "Vreden je deset milijonov," se pravi v tej deželi. Delavnost, znanje, umetnost ne šteje nič, ako ne prinaša bogastva. Caruso ni velik zaradi svojega fenomenalnega glasu, ampak zato, ker dobi za vsak nastop nekoliko tisočakov. Edison ne bi bil z vsemi svojimi iznajdbami nič, ako ne bi bili patenti splošni nekoliko milijonov. Najznamenitejši pisatelj je zasmehevan, če ne zna industrializirati svoje umetnosti.

Do denarja se pa pride vražje težko s poštenim delom. V vsakem velikem bogastvu se najde hudičovo kopito. Miljarde se ne zbirajo s samim božjim blagoslovom.

To je velika izkušnja. Marsikdo obliči v njeni zanki.

Da je etika v tem oziru brezmočna, dokazuje veliko število vernih hudodelcev. Nobena cerkev ne vzgaia svojih pristašev za zločin. Vsaka jih svari. Celo z večnim pogubljenjem žugajo. Pa vendar so obnemogle napram sili razmer.

Če se hočemo rešiti zločina, moramo odpraviti njegove vzroke. Etika nam lahko pove, kaj je prav in kaj ni prav; s tem je pa njena moč pri kraju. Izvršitev pripada praktičnemu delu.

V kapitalistični družbi so tla vedno pripravljena za zločin.

Odpraviti ga hočemo. Torej moramo odpraviti kapitalizem.

Zato je socializem etično gibanje. Preurediti hoče razmere. Ustvariti hoče take razmere, da ne bo nikomu treba krasti, goljufati, ropati, izkoriščati.

Ako pravim danes tatu: Delaj bi! — je to krvava ironija, dokler mu ne morem preskrbeti dela. V socialistični družbi ne bo nihče imel izgubov, da ni mogel dobiti dela, kajti družba ga bo dajala vsem.

Socializem ustvari nove razmere. Nove razmere ustvarijo novega človeka.

"VOJNI KRUH".

Avstrijski listi pišejo: "Za ljudsko hrano je posebno v vojnih časih moka največjega pomena. Kadar zmanjka kruha, tedaj preti največje zlo vsej deželi. Da se prepreči to zlo, deluje vlada v dveh smereh. Prvič skuša omejiti zasebno potrebo na najpotrebnejši minimum, drugi pa skuša dati nadomestila za moko. Živilna, drobnica in perutnina se naj ne hrani s kruhom ali krompirjem, temveč z drugimi živilji. Pri pečenju kruha pa se naj ne uporablja le čista moka, temveč se naj pridejajo do 30% druge zmesi. Ta kruh se bo imenoval vojni kruh in se je vpeljal s 1. decembrom. Kot nadomestila za čisto moko pridejo v poštev: zmleti krompirjevi žličniki, ki so primerani za navadni kruh in slično pevo; valjena krompirjeva moka, ki je za boljše pečivo in ki je najboljše nadomestilo za pšenično moko; škrobna moka iz krompirjevega škroba je pa najboljše pečivo in se prideva le pšenici. Kakor so dokazali strokovnjaki, se dobi s tem, da se primeča pšenični moki 50% ječmena in 20% krompirjeve moke, zelo redilen in dober kruh. Potrebno bi pa bilo, da bo ta kruh po ceni in da se bo tudi delal, da vzame država za ta kruh monopol, in sicer na ta način, da kupi država sirk, pšenico, žito, ječmen in ga potem odda kmetom, da izdelujejo pod državno kontrolo tak kruh. Poleg tega pa osnuje država tudi za kmete sušilnice, da ne zginejo poljski pridelki. Potrebno pa je tudi, da poskrbi država za to, da se izdelujejo v tovarnah za umetna gnojila tudi neorganične snovi za živila. Poselne važnosti pa je tudi, da se uredi vprašanje glede licence tverde Etti na Dunaju, ki ima za svojo monarhijo generalno liceo za sušenje krompirjevega škroba, ker neče ta tvrda oddati svoje licence drugemu, kot samo vojski. Če se uvažujejo vse te potrebne zahteve, potem smo preskrbljeni z moko in s tem tudi z živčevje."

O tej stvari piše dunajski "Neue Freie Presse":

"Dne 30. novembra objavljena brzojavka pravi, da sta se avstrijska in ogrska vlada sporazumeli glede maksimalnih cen za žito in moko ter glede enakomerne ure-

ditve prometa mlevskih izdelkov. Kakor v Nemčiji, se bodo tudi v Avstriji določile maksimalne cene v raznih kronovinah posebej; glede načel te določitve je prišlo sedaj do sporazuma. Enakomerna ureditev prometa za moko se bo izvršila najbrže tako: V Avstriji in na Ogrskem je prišlo sedaj od moke 0 sedem do osem vrst v promet. To se bo izpremenilo. Žito bodo zmleli v 3 ali 4 vrste moke. Težje je bilo za promet, da je bilo iz enega centa moka dobiti več mlevskih izdelkov. Dolejš jih je bilo 73 do 75%, ostalo so bili otrobi. V bodoče se bo došlo 80% moke. Nadalje naj se uredi tako le: Dolejš je bilo mogoče moko čisto porabiti za kruh in pecivo. V bodoče bo za pečivo vzeti samo 15% čiste (nemešane) moke. To bo fino pečivo. Od ostalih 65% moke se bo 15% zmešalo procentualno s 30% ječmenove moke, tako da bo vzeti za pečivo 30% ječmenove moke in 70% pšenične ali ržene moke. Ostali 50% moke se bo zmešalo z ječmenovo, koruzno in krompirjevo moko tako, da bodo ti dodatki dosegli do 35%."

Kdor zna le nekoliko čitati med vrsticami, mu zijaajo iz njih žalostni časi, ki vladajo sedaj v Avstriji.

VOJNA IN KRUH.

Celovski peki so hudo razburjeni, ker jih čaka primerna kazen. Pri reviziji pečiva se je namreč dogladno, da nimajo ne velike ne male žemlje predpisane teže vsled tega so bili peki ovadeni in bodo kaznovani po § 7. cesarske uredbe z 9. avgusta 1911.

DRAGINJA NA KRANJSKEM.

Iz Bele Krajine poročajo:

Cene živil pri nas rastejo od dne do dne, ker se je pojavilo izredno veliko prekupeev, ne samo izmed tujecev, ampak tudi med domačini. Skupljujejo krompir in žito po izredno visoki ceni. Ako bo šlo tako naprej, bodo domačini trpeli pomanjkanje. Okrajno glavarstvo bi imelo naročiti žandarmeriji, da takim prekupeem ustavi njih posel. Umevno je, da kmetovalce, posebno ubožni, rad prodaja za dobro ceno svoje pridelke; a žalibog toliko, da jih bo moral raz kupovati za visoko ceno, ko jih bo nujno potreboval. Zna se celo zgoditi, da še za seme ne bo prihranil žita. Suhih češpelj so odpeljali več vagonov. Cena kruha je zdavnaj poskočila. Zemljica za 4 vin, je komaj za enkrat v usta.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko razglašala, spreminjajoč deloma svoj razglas z dne 6. oktobra t. l., da je določena sedaj maksimalna cena pri podrobni prodaji petroleja v vseh ljubljanskih trgovinah liter po 50 vin. Ta cena ostane do preklica, in sicer z ozirom na okolnost, da so tovarne pri prodaji petroleja na debelo zopet zvišale cene pri 100 kg za 5 K.

Mlekarice v Ljubljani in okolici so s 1. decembrom podražile mleko za 4 vinarje pri litru. Nekateri stranke ga bodo sedaj jemale polovico manj, druge ga sploh opustile in nadomestile s čajem in s prežganko. Podražanje bo za revne družine obtežen udarec.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR ZA LETO 1915

je izšel

"Koledar" ima sledečo vsebino:

SPISI:

Iv. Molek: Vam (pesem). — Koledar. Zgodovinski dnevi in podatki. — Stoletna praksa. — Leto 1915. — Poštna informacije (Nekatere važne določbe glede pošte Zed. držav. Paketna pošta. Poštna hranilnica). — Letni pregled (od 15. sept. 1913 do 15. sept. 1914). — Človeška kraljica. — Kipling-Molek: Plačano je (pesem). — Jože Zavertnik: Gibanje za osemurni delavnik. — Ivan Molek: Dobil je delo. — Jože Ambrožič: Poljub. — Ivan Molek: Satanov ponos (pesem). — Jaures-mučenik za mednarodni mir. — Ingersoll: Kadar se razkaže oblaki... — Benton-Godina: Bomba, katero je razstrelil Ford. — Kajtebriga: Zunaj banke. — Jože Ambrožič: Njegova oporoka. — Etlon Kristan: Bomba v tovarni (drama v 1 dejanju). — Iv. Molek: Pridni ljudje (pesem). — Ali je bil prvi človek v Ameriki? — Iv. Molek: Tremp. — Oscar Ameringer: Pekel. — Kruprove pošasti. — Kajtebriga: Jehova v škripcih. — Jože Zavrtinik: Dekle. — Jack London: Moč močnega. — Iv. Molek: In bog je rekel (pesem). — Maksim Gorkij: Ura. — Henry H. Klein: Rockefeller, posestnik Amerike. — Emanuel Julius: Dokaz po okoliščinah. — Theodore Cvetkov: Kako je nastalo življenje na zemlji. — James Morton: Redkejši in močnejši otroci. — Socializem v Chile. — Dr. Malcom Kier: Fizične posledice ženskega medznega dela. — Feder Sologub: Bodočnost. — K sliko soc. kluba št. 67 v Springfieldu, Ills. — Sedrugom in prijateljem. — Navodila za zdravje in dom. — Izjave in odkritja. — Nekaj važne statistike. — Tolmač tujih besed in imen. — Obsoda vojne. — Nekaj šale. — Oglasi.

SLIKE:

Dvanajst koledarskih vinjet. — Panamski prekop. — Na delu v Panamskem prekopu. — "Palace" calumetskimi rudarjev. — Otroci štrajkarjev v paradi. — Obhod štrajkarjev v Calumetu. — Mati Jones v paradi rudarjev v Calumetu. — Zadušeni otroci štrajkarjev, žrtve kapitalistične zarote na božični večer v Calumetu. — Shod štrajkarjev v Calumetu. — Pogreb žrtve božične katastrofe v Calumetu. — Pogorišče štrajkarske naselbine v Ludlowu po bitki 20. aprila. — Žene coloradskih štrajkarjev v protestnem obhodu. — Mati Jones ob prihodu v Trinidad. — Ameriški štrajkar v "uniformi". — Otroci coloradskih štrajkarjev čakajo na milodare. — Četa oboroženih štrajkarjev v Coloradu. — Pomožni odbor v Trinidadu pripravlja jedila za sirote padlih premogarjev. — Mati Jones v ječi (junastvo coloradskih kozakov). — Coloradski milicarji s strojno puško na štrajkarje. — Milicarji v Coloradu streljajo na premogarje. — Šotor štrajkarjev. — John McLennan, vodja premogarjev unije v Coloradu in major Hamrock, kateri je vodil masakre v Ludlowu. Razdajana unijaka dvorana v Butte, Mont. — Winnie E. Branstetter. — Milan Glumac. — Čete generala Ville v boju. — Venustiano Carranza. — Francisco Villa. — Francoski bojni aeroplan. — Angleški bojni balon. — Nemški ulani. — Belgijske čete v ognju pri Malines. — Pregled... — Jean Leon Jaures. — "Srečni" Fordovi delavci v Detroitu, kateri imajo \$5 na dan. — V Fordovi tovarni za avtomobile. — Delavske žene v Melle, Belgija, prosijo milodarov. — Francoske čete v okopih. — Nemški mlinci na francoskem bojišču. — Tremp. — Slovenski soc. klub št. 128 v Nokomis, Ill. — Krupov možnar. — Avstrijski oblegovalni top. — Zid, pod katerim so padli zadnji komunisti v Parizu. — Bodoča mati! — Stelarski delavci. — Slov. soc. klub št. 134 v Klein, Mont. — Jeklarski sužnji. — Slov. soc. klub št. 2 v Glencoe, O. — Slov. soc. klub št. 67 v Springfieldu, Ill. — Policaji čuvajo Rockefellerjevo cerkev v Tarrytown, N. Y. — Aeroplan v vojni. — Ruska pehota. — Otroci na delu v tovarni. — Prizori iz brezposelnosti delavcev v Chicagi (5 slik). — Prva kongresna zbornica. — Osem različnih karikatur.

Skupaj 78 slik.

KOLEDAR ima 192 strani in je vezan v LIČNE TRDE PLATNICE. Lepa knjiga, brez katere bine smel biti noben slovenski delavec v Ameriki. Naročite takoj.

Cena s poštno vred 35 centov.

Naroča se pri

"PROLETARCU", 4008 W. 31 St., Chicago, Ill.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA
LJUDSTVA.

IZHAJA VS. KI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj: —

Jugoslavanska delavska tiskovna družba
v Chicago, Illinois.Naročnina: Za Ar. riko \$2.00 za celo
leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo
\$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.Oglasni po dogovoru. Pri spremembi
bivalističa je poleg novega naznani
tudi stari naslov.Glasilo slovenske organizacije Jugosl.
socialistične zveze v Ameriki.Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja
lista in drugih nerednosti, je posiljati
predsedniku družbe
Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Women's Publishing Company
Chicago, Illinois.Subscription rates: United States and
Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half
year. Foreign countries \$2.50 a year,
\$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASCLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4005 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS
Telephone: LAWDALE 9677BEZPOSELNOT IN NARODNO
GOSPODARSTVO.

Brezposelnost je strašna mora za delavstvo. To je precej priznana resnica: ali s tem je za večino ljudi stvar tudi opravičena. Če imaš mehko srce, se ti bodo smilili reveži, če ne ti bo pa vseeno. Za dobrodelne družbe je brezposelnost ugodna prilika, da dobe kaj opravka in pokažejo svojo važnost.

Naglašali smo že, da ima brezposelnost še drug pomen, za katerega bi se morala družba tudi tedaj zanimati, če bi ji bilo za usodo delavcev toliko kolikor za lanske sneg. Kajti če je brezposelnost posledica gotovih vzrokov, je ona zopet vzrok novih posledic, ki zadenejo zopet delavce, toda z njimi vred tudi druge sloje in vse narodno gospodarstvo.

Tupatam prihajajo do takega spoznanja tudi ljudje, katerih misli se navadno ne sučejo v socialističnih kolobarjih, ljudje, ki so sicer prepričani, da je kapitalistična družba najvišji vrhunec socialnega razvoja in ki smatrajo vsak poizkus izpremembe za smrten greh.

V Chicagi je imela mestna tržna komisija nekaj opravka z vprašanjem brezposelnosti.

Tržna komisija in brezposelnost?

Da, to je popolnoma v redu. Sicer je jasno, da ne bo nobena tržna komisija rešila vprašanja brezposelnosti, in tudi ne poznamo v Ameriki nobene občine, nobene države in tudi ne tistega kongresa, ki bi bil našel pot, po kateri bi se prišlo do rešitve. Če torej ne pričakujemo od tržne komisije, da bo izvršila nalogo, za katero nima sposobnosti, smo vendar prepričani, da bi taka komisija lahko veliko storila za boljše spoznavanje velikega in važnega vprašanja brezposelnosti.

V svojem poročilu, ki ga je chieaska komisija podala mestnemu svetu, je izražala svoto mezd, ki bodo v mestu izgubljene zaradi brezposelnosti. Račun je tak:

meseca januarja 129.866 brezposelnih, izguba mezd 6.493.300 dolarjev;

meseca februarja 122.254 brezposelnih, izguba mezd 6.493.300 dolarjev;

meseca marca 107.354 brezposelnih, izguba mezd 5.367.700 dolarjev. Skupna izguba torej 17.973.700 dolarjev.

Ker ne pozna tržna komisija — kakor sploh nihče — niti danes natančnega števila brezposelnih, se ta svota brez strahu pred pretiravanjem lahko zaokroži na 18 milijonov.

To je tudi komisijo malo zbledelo, in rekla si je, da ni teh 18 milijonov izgubljenih le za delavce, temveč tudi za obrt in trgovino. To se pravi, da ima družba samo v Chicagi in le v treh mesecih 18 milijonov dolarjev izgube. Tega denarja ni v prometu, ta denar ne ustvarja nobenih vrednosti, ta denar žre sicer neke obresti, ali od sebe ne da toliko, kolikor je črna za nohtom.

Po statistiki, katero smo pred kratkim objavili, je bilo le v 15 ameriških mestih okrog 600.000 znanih slučajev brezposelnosti po

nizkih cenitvah. Ljudje, ki poznajo razmere, cenijo število brezposelnih v Zedinjenih državah na devet milijonov. Če se primerja sedanji položaj z drugimi kritičnimi leti, se mora priznati, da je to število zelo verjetno.

Na tej podlagi bi znašala izguba mezd za tri mesece v Zedinjenih državah eno milijardo tristo stopdeset milijonov dolarjev. In če se vzame, da so vmes tudi višje mezd, kajti iz poročil, ki prihajajo od vseh strani, je razvidno da trpe posebno izučeni, visoko kvalificirani delavci ter uslužbenici po uradih in pisarnah zaradi brezposelnosti, ne bo niti poldruha milijarda previsoka.

Če se to premisli, tedaj je razumljivo, zakaj tarnajo trgovci in obrtniki. Če izginejo take ogromne svote iz prometa, mora biti trgovski svet zadet, in zato tudi ni nič čudnega, da so s tako velikansko brezposelnostjo spojeni vsakovrstni bankroti in da prihaja zlasti dosti manjšinih biznismenov v enak položaj kakor delavci, katerim so zaprta tovarniška vrata.

Brezposelnost je splošna družabna bolezen, in zato bi morala družba voditi boj proti njej. V sedanjem sistemu so seveda težave. Resničen uspeh bi mogel imeti ta boj le tedaj, če bi bilo poskrbljeno, da bi bilo vedno dovolj dela. Toda koliko vpliva ima sedanja družba na to? V Coloradu se je pokazalo, da nima predsednik Zedinjenih držav z vso svojo vlado toliko moči kolikor samlajši Rockefeller. In to je namravno, ker je družba neorganizirana in ker je delo neorganizirano.

Družabna anarhija vpliva celotam, kjer je za silo kaj organizacije. Občine, države in zveza imajo gotova dela. Ta se opravljajo, kakor nanese sluha. Danes hočejo kaj zgraditi, najamejo par sto ali tisoč delavcev, čez nekoliko tednov je delo končano, delavci pa odpušeni. Pa naj gledajo, da pojdejo zopet s trebuhom za kruhom. Če jim bo sreča mila, naj deajo morda drugod dela, če ne, naj pa trempajo.

Chieaska tržna komisija povdarja, da se opravljajo javna dela čisto nezmislno, največ po leti, ko bi dobila večina brezposelnih lahko delo na farmah. To se toliko vjema z resnico, da se pri oddajanju del skoraj nikdar ne vprašuje za položaj in razmere delavstva. Vedno odločujejo drugi vzroki, posebno interesi vsakovrstnih kontraktorjev, ki imajo svoje protektorje med političarji.

Če bi se v javna dela spravil pameten sistem, bi se gotovo lahko precej storilo proti brezposelnosti. Kljub temu se tudi taka pomoč ne sme preceenjati, kajti to, kar se sedaj smatra za javna dela, je vendar neznatno v primeri s privatnim delom. In če se pojavi v privatni industriji velika in resna kriza, pomoč lahko toliko delavcev na cesto, da jih vsa javna dela ne morejo zaposliti.

Popolna ureditev bi bila le tedaj mogoča, ako bi bila vsa produktivna dela javna, z drugimi besedami: Če bi bilo vse delo socialno. Tedaj bi brezposelnost lahko izginila za vse čase.

Ali za to bi morala biti človeška družba lastnica produktivnih sredstev. To bi bil socializem. In to bi bil edini način, da se odpravi bič brezposelnosti.

Če bi delavci to dobro premislili, razumeli, in se po tem ravnali, bi bilo tudi kmalu doseženo.

PROSPERITETA PRIDE.

Trgovinski tajnik v Washingtonu Redfield meni, da vstopajo Zedinjene države v najsijajnejšo dobo trgovinskega razvoja vse svoje zgodovine. Vlada mora tako ravnati, da bo lahko nastopala kot posredovalka pri sklepanju evropskega miru, obenem pa morajo trgovci porabiti vse prilike za trgovino z deželami, katerih kupčijo je paraliziral evropski konflikt. Redfield misli, da je finančna kriza že prešla in da industrija na poti navzgor.

Kdor trdi, da si socializem in darvinizem nasprotujeta, ne razume socializma, ali pa ne razume darvinizma. Ali pa ne enega ne drugega.

Humbug za delavce.

V Nashville, Tenn., izhajajoči tednik "Labor Advocate" je objavil v svoji številki z dne 18. decembra sledeči zanimivi poziv: "Pred četrto stoletja se je gledalo na organizirane delavce kakor na zločince in nikako ne kakor na državljane te velike republike.

Ali danes je organizirano delavstvo že toliko napredovalo, da začnemo že nekateri izmed najboljših državljanov simpatizirati s tem gibanjem in s svojih vplivom povečavajo njegov vpliv, tako da je delavcu s tem omogočeno izvrševati boljše in izdatnejše delo ter mu pomagajo, da postane boljši državljan.

Za to veliko ljubezen Boga do človeka in človeka do človeka bo dne 4. januarja zahvalna služba božja. Zdi se, da se enkrat na leto, redkokdaj večkrat zavedamo svoje dolžnosti napram Bogu in svojemu bližnjemu, pozabljajoči, da moramo svojemu velikemu stvarniku dajati račun od vsakega dneva.

Ob tej priliki bosta Rev. Carey Morgan, pastor cerkve Kristusovih uradnikov na Vine Street in Rev. T. H. Harrison, pastor Adamsove presbyterijske cerkve glavna govornika.

Organizirani delavci vseh strok in tisti, ki simpatizirajo z organiziranim delavstvom, so prisrčno vabljeni, da se udeležijo te zahvalne službe božje. To zborovanje bo zvečer prvega ponedeljka v januarju v Twin Hall na Cedar Street.

List, ki je objavil to lepo vabilo, se imenuje glasilo delavske federacije v državi Tennessee. Objavljeno ni kot oglas, torej moramo smatrati, da se uredništvo strinja z njim in prevzema moralno odgovornost zanj.

To omenjamo, da se vidi, v kakšnih rokah je tuptam v tej deželi vodstvo delavskega gibanja. Delavci, ki poznajo pravi pomen organizacije, si lahko napravijo svoje misli vpričo takih vabil.

Dva reverenda hočeta torej, da se udeležijo organizirano delavstvo zahvalne službe božje. Ni še dolgo, kar je imela vsa Amerika svoj obilnat zahvalni dan, ki za nekateri tudi imenujejo praznik svetega purana. Že takrat delavci niso vedeli, za kaj naj bi se zahvaljevali, zlasti v takem letu, kakršno je bilo lansko. Ali reverendoma je bilo te zahvalnosti še premalo, pa dekretirata še posebno izražanje hvaležnosti.

Splošna prohibicija.

Za božjo se imeli naši suhi in naši mokri svoje veselje. Tik pred prazniki je bilo namreč v kongresu glasovanje o Hobsonovi resoluciji, ki zahteva prohibicijo za vse Zedinjene države. In zgodilo se je, kar se redkokdaj primeri, da imata obe stranki svoje zadoščanje in da sta obe zmagali.

Suhi so dobili večino, torej so lahko veselili. Za Hobsonovo resolucijo je glasovalo 197 kongresnikov, proti pa 189.

Ali zvezna prohibicija je vendar padla, kajti osem glasov večine je premalo za zakon, za katerega je potrebna dvotretjinska večina, da more biti sprejet. Torej je tudi za mokre prav.

V strankah ni bilo opaziti nobenega enotnega stališča. Za Hobsonov predlog je glasovalo 114 demokratov, 67 republikancev, 11 progresistov in 4 progresivni republikanci. Proti predlogu: 140 demokratov, 46 republikancev, 1 progresist in 1 neodvisen. Med demokrati je bila večina proti prohibiciji, med republikanci pa večina zanj.

Razprava o resoluciji je trajala 14 ur in suhi so napenjali vse sile, ter se posluževali najraznovrstnejših sredstev, da bi zmagali. V bornici je bilo kakor pred kakim moving picturjem: blizu redniškega mesta sta visela dva ščita ogromne velikosti z napisom: "Alkohol zahteva več žrtev kakor jetika."

"Pitje povzročuje zločine."
"Žganje napolnjuje azile."

katero naj izkazuje organizirano delavstvo.

Zakaj? Častita služabnika božja sta bila očitno sama v zadregi za pretvezo. Kajti razlog, ki ga navajata v svojem finem oklien, je naravnost iz trte izvit.

V Ameriki so "med najboljšimi državljani" ljudje, ki simpatizirajo z gibanjem organiziranega delavstva. Ali mislita gospoda gospoda Morgan in Harrison s tistimi "najboljšimi" državljani nemara sama sebe?

Gotovo je v Ameriki kakor v mnogih deželah tudi v takozvanih višjih koigih nekoliko ljudi, ki pametno mislijo o del. gibanju. Toda nihče ne more trditi, da je njih število kdove kakó veliko. Zaradi tega je navaden humbug, če pripovedujeta popa, da imajo delavci vplivu takih simpatizantov zahvaliti kdove kakšne uspehe. Pravi prijatelji delavskega gibanja bodo sami odločno odklonili tako slavo, ker predobro vedo, da si mora delavstvo samo priboriti, kar potrebuje in da sploh ni druge poti. Taki ljudje lahko pomagajo z naukom, s kakšnim dobrim svetom, lahko pridobijo delavcem še kakšnega prijatelja, nikdar pa ne morejo nadomestiti organizacije in nikdar ne more posameznik storiti tega, kar se more le v boju priboriti.

Ne glede na to je položaj ameriškega delavstva ravno v sedanjosti dobi tako slab, da že dolgo ni bilo toliko bede in težkih skrbi med ameriškim proletariatom. To ne bi mogla biti nobena tajnost za delavsko organizacijo in za delavski list. Če pa Labor Advocate kljub temu poziva delavstvo na slovesno hvaležnost, se norčuje iz njega in ga zasmehuje.

Ali vsa ta zahvalnost je le pretveza in vse besede o simpatijah so prazno govorčenje. Gospoda Morgan in Harrison sta najbrže predložitel brezuspešno čakala, da bi prišlo delavstvo k njima; in ker se to ni zgodilo, sta si mislila: V božjem imenu! Po pojdiva midva k delavcem.

Ta zahvalnost je torej limanica in dvakrat ne bi rekli, da niso tisti ljudje "izmed najboljših državljanov", kakšni kapitalisti, ki bi s popovski pomočjo radi zastripili delavsko gibanje. Delavci, ki hodijo na take "hvaležnosti", niso bojovníki. Torej se take "službe božje" izplačajo — kapitalistom.

In dva popa se kmalu najdeti, da opravita tak čeden posel!

ločno proti njej, pride lahko dan, ko bo moral delati narod Zedinjenih držav hudo pokoro za ta greh. Veliko vprašanje, vprašanje dalekosežnega pomena se ne more zamolčati. Treba mu je stopiti naproti in ga rešiti enkrat za vselej. In ta trenutek je tukaj."

Kansaški poslanec Campbell se je v svojem boju za Hobsonovo resolucijo zatekal h kronanim glavam v Evropi. Pravil je, da je ruski car prepovedal vse opojne pijače v Rusiji. Kaj je batjuška še drugega prepovedal, mu ni prišlo na misel. Potem je citiral Viljama, češ da je v nekem pisanju nemškimi pomorskimi kadetom dejal, da izvira devet desetih vseh zločinov iz pijančevanja. Po tem bi bilo sklepati, da mora biti Viljem pijanec, kajti v Nemčiji da nes menda ni večjega zločinca od njega.

Posl. Pou iz N. Caroline je dejal: Zdi se nam, da podžigamo ogenj, ki bo še po generacijah plamtel v tej deželi. Po mojem mnenju ni nikogar v tej dvorani, ki bo doživel, da poda zadnja država svoje soglasje za ta amendent."

Tudi Henry iz Texasa je govoril proti resoluciji in dejal: "To vprašanje je tako, da ga je treba prepuštili posameznim državam, in trdno sem prepričan, če bo ta amendent danes tukaj zavržen, da ne bo vprašanje prohibicije kot nacionalno vprašanje bodočih 20 let predloženo kongresu. Ljubim svojo deželo, ali nikdar ne bom podpiral amendmenta, ki pošklee tolpo zveznih špičlov in takih ljudi v Texas, ki vtikajo svoj nos v vsako reč."

Kdor je pazil na glasovanje in na dogodke, ki so ga spremljali, se je lahko prepričal, kako se razvija klerikalizem v tej deželi. Nekateri zagovorniki prohibicije so imeli ves čas cerkev v ustih in so jo slikali kot zgled. Pri glasovanju so pozivali druge poslance, naj glasujejo "za cerkev ali pa za pijančevanje."

Pravijo, da se suhi že pripravljajo za nov boj in da upizore v kratkem zopet naskok.

PRESENEČENJE NA PLESU

Malo čudno je bilo v Denverju, Colo., za novo leto elegantni družbi, ki se je zbrala na plesu v ondnotni trgovski zbornici. Moralo je biti zelo lepo; kajti ples so priredili najodličnejši trgovci mesta in so nanj povabili mestno in državno uradništvo, vse odličnjake in seveda dame družbe. Ker so lahko posegli v žep, ne da bi to kaj bolj občutili kakor če plača proletarec kje "kvoder" vstopnine, ni dvoma, da je bilo vse fino in lepo in slastno prirejeno. Kajti z denarjem se dandanes vse lahko uredi.

Najbrže je bil tudi program nopro skrbno sestavljen. Kakšen odbor se je s tem gotovo trudil cele tedne.

Ali nekaj ni bilo na programu, pa se je vendar izvršilo. V tem je bilo presenečenje. Prišlo je namreč nenadoma tristo nepovabljenih. Bili so brezposelni delavci.

Niso prišli plesat. Tudi dinnerja se niso udeležili. Njih vodja Mason je pozdravil fino družbo, kateri se je zdelo, kakor da treskajo strele sredi zime z jasnega neba. Dejal je: "Mi moramo dobiti dela, ali pa bo storila armada brezposelnih radikalne korake."

A. B. Prasham je govoril mestnim uradnikom, ki so napenjali ušesa: "Dela moramo dobiti, in poizkusiti hočemo, da ga dobimo z mirnimi metodami. Ali mestni uradniki morajo storiti kaj resnega, sicer se izpremeni naša taktika."

Pravijo, da je napravila ta improvizirana demonstracija velik vtisk. O tem prav nič ne dvomimo. In četudi so se fine dame gotovo precej namrdovale, jim to ne bo prav nič škodovalo. Ne trdimo, da postane zabava vsled take izven programne točke veliko prijetnejša. Ali če morajo eni prenašati vse težave in bridkosti tega sveta, je popolnoma prav, da jih morejo tisti, ki plavajo v samem razkošju, vsaj nekoliko poduhati.

Dolžnost vsakega socialista je podpirati svoje časopisje. Agiti-rite za "Proletarca". Tridobiti nove naročnike.

NOVI NASELJENIŠKI ZAKON.

Gospodje demokratije v zveznem senatu hočejo na vsak način omejiti naseljevanje. Poizkusi, da bi se iz novega naseljeniškega zakona črtala določba, ki zahteva od naseljencev izpit iz čitanja, so naleteli v senatu na trd odpor. Predlog senatorja Martina iz New Jersey, da bi se ta določba izpuštila, je bil odklonjen s 4 glasovi proti dvanajstim. Ta rezultat se smatra za znamenje, da pride zahteva definitivno v zakon.

Odklonjeni so bili sploh vsi predlogi, ki se nanašajo na izpit iz čitanja, tudi tisti predlogi, ki so zahtevali, da se ne gleda na to znanje, če je naseljenec ušel zaradi verskih, političnih ali plemenskih progono.

Senator Reed je predlagal, naj se tudi zamoreem zabrani naseljevanje. Predlog je bil sprejet z 29 proti 25 glasovom. Senator Williams iz Mississippi je dejal, da je že dosti zamorecev tukaj. Po statističnih izkazih se je lani priselilo 8000 zamorcev.

Predlog senatorja Reedema iz Missourija, da se izključijo vse osebe, ki niso kavkaškega plemena, je bil odklonjen s 47 proti 9 glasom.

V odstavku o mnogoženstvu je bila sprejeta s 47 glasovi proti trem določba, da so izključeni vsi tisti, "ki verjamejo v poligamijo," jo priporočajo ali pa izvršujejo."

Medtem ko to pišemo prihaja poročilo, da je senat sprejel ves naseljeniški zakon s 50 proti 7 glasom. Zdi se, da nastane iz tega konflikt.

Načrt pojde sedaj v konferenčni odbor in potem, če bo od obeh zbornice sprejet, se predloži predsedniku na podpis.

Kakor je znano, je Wilson svoj čas izjavil, da vložil proti zakonu veto, ako bo v njem obsežna takozvana inteligenčna izkušnja. Senat je to vedel. Vprašanje je torej, ali je hotel še na koncu kongresnega zasedanja izzvati konflikt s predsednikom, ali pa meni, da se je predsednik premislil.

"NEUSTAVNI ZAKONI."

Kdaj je v Ameriki kakšen zakon ustaven in kdaj nenstaven? Pravniki bi na to lahko dajali različne odgovore, ki bi se dali juristično lepo utemeljiti. Ali vsa to je nepotrebno. Generalno pravilo je namreč to:

Če ima zakon kaj koristiti delavcem, se bo gotovo našel kje sodnik, ki proglasi, da je neustaven.

V Belleville, Ill., je sodnik Keo. Crow pri ondnotnem okrožnem sodišču izjavil, da je illinojski "Workman Compensation Law," iz leta 1911 neustaven. Pravi, da iz rekordov illinojske legislature nikjer ni razvidno, da bi bila zakonska predloga s svojimi dodatki tiskana v dnevniku legislature, preden je prišla na zadnje glasovanje.

S. A. Harper, sestavitelj omenjenega zakona izjavlja:

"O pravilnosti zakona ne more biti nobenega dvoma. Sodnik Thomas iz Danvilla je zadnji teden izrekel, da je zakon ustaven. Kar se tiče odloka sodnika Crowa, ne bo ovrgel zakona. Izvajal se bo dalje, dokler ne odloči o tem višje sodišče."

Tudi prizivno sodišče v Kentucky se je odločevalo s podobnim odlokom. Izjavilo je, da je državni zakon o odškodnini delavcev v slučaju nezgod neustaven. Trije člani sodišča, namreč glavni sodnik Hobson ter sodnika Miller in Lassing niso soglašali s tem sklepom. Miller pravi v utemeljitvi svojega nazora, da je odločitev večine zgrajena na spekulativnih razlogih.

Sodišče se v svoji utemeljitvi spotika ob določitvi gotove odškodninske svote in pravi, da je omejitev odškodnine v nasprotju z državno ustavo. Druga točka, kateri ugovarja sodišče, je ta, da se delavec, ki nadaljuje svoje delo, kadar je podjetnik z razglasovanjem naznanil svoj pristop k zavarovalnemu skladu, s tem podvrže določbam zakona. Sodišče odklanja to točko z razlogom, da se delavec na ta način avtomatično potegne v kontrakt, pa se ne more reči, da sprejema prostovoljno določbo pogodbe.

Ali prihajajo kralji in cesarji s krono na glavi in z žezlom v roki na svet?

Kaj je s Franc Jožefom?

Z Dunaja ima čehiška Tribuna od Williama G. Shepperda sledeče poročilo:

Samo sožalje in usmiljenje zbujata stari cesar Avstro Ogrskem. Na njegovem dvoru ravna jo z njim kakor z otrokom. Večino dni prebije v svoji najljubši sobi v palači. Enotvarnost preruši le včas kakšen slučaj obiskovalca.

Ena izmed fotografij, ki se sedaj prodajajo, ga kaže sedečega pri mizi, glavo podprto z rokama. z zakritim obrazom, slika brezmočnosti in starosti. Slika je bila napravljena, ko se je jokal, in njegova tuga je bila javno znana.

Istorijo tega žala pripovedujejo Dunajčani po kavarnah. Prve dni vojne je cesar rad obiskoval razne bolnišnice in nagovarjal ranjence. Nekoga dne se je ustavil pri postelji ranjenega vojaka.

"Ljubi mož, ali morem kaj storiti za Vas?" ga je vprašal.

Vojak ni dal odgovora; niti z glavo ni ganil. Neka strežnica, ki je opazila prizor, je prihitela, da bi rešila očitno zmedo cesarjevo.

FOR SALE OR FOR RENT.

Chicaška Tribuna poroča iz Pariza: Posebni dopisnik lista "Le Journal", ki potuje po Holandiji, opisuje v svojem listu poset mirovne palače v Hagu, o kateri krožijo fotografije z napisom:

"Na prodaj ali v najem vsled bankrota. Lahko se porabi za barako ali pa za "moving picture show". Voda in plin v vsakem nadstropju. Vpraša se lahko pri angelih miru."

Dopisnik ni mogel najti upravnika, sprejel ga je pa njegov tajnik, ki ga je peljal v dvorano Justice, kjer so na stenah slike šestindvajsetih glavarjev onih dežel, ki so se udeleževale haških mirovnih konferenc od predsednika McKinleya do ruskega carja Nikole. Razkladajoč dopisniku dekoracije dvorane, je tajnik dejal:

"Šest izmed teh mož je bilo ubitih, nekateri so umrli naravne smrti, kar jih je še ostalo, so na vojni."

Z druge strani poročajo: Od začetka avgusta je mirovna palača mrtva. Enkrat jo je prišla ogledavat neka angleška družba. Ob tej priliki so se Angleži sprli med seboj in — stekli. To je edini dogodek v mirovni palači, odkar je vojna.

IZ VELIKE BLAZNICE.

Japonci so osvojili Kjavčav in Cingtav. Za to delo je bilo treba kanonov. Imeli so jih od Kruppa iz Essena. Gospod Krupp je velik nemški patriot in osební prijatelj nemškega cesarja. Nič ne de. Njegovi kanoni so uničili nemško gospodstvo na Kitajskem. Denar ne smrdi, tudi če je japonski.

Tudi Rusija je svojčas nakupila precejšnje število Kruppovih topov. Veliko delavcev iz Kruppovega podjetja je moralo obleči vojaške uniforme in oditi v boj. Zdaj se lahko zgodi, da bodo postreljeni s kanoni, ki so jih sami izdelali.

Lorillard Co. je poslala 10 milijonov cigaret za bojevnike v Evropo. Kar se vali dim iz topov in možnarjev, naj pač vojaki mislijo, da sovražnik le kadi.

V Trstu je avstrijska vlada prepovedala Dantejevo knjigo "Divina comedia", kakor znano eno največjih del svetovne literature. Ni dvoma, da se avstrijski vladi res meša.

Neki berlinski list javlja sledečo komedijo, pa menda niti ne slutí, da je komedija:

V neki francoski vasici blizu Longvai so Nemci na hitro uredili cerkvico za protestantovsko službo božjo, ker jo je želel imeti kajzer. Okrasili so cerkev z vsakovrstnimi bojnimi trofejami. V prvi vrsti so se zbrali generali, za njimi pa je bil v lastni osebi kajzer sam. Sredi cerkve so napravili majhen oder, in nanj so postavili nekakšno soho, ki je imela menda predstavljati boga vojne. Peli so kakor pri redni službi božji, in ko se je pojavila disonanca med glasovi, je kajzer sam taktiral, da so prišli glasovi zopet v red.

Avstrijski listi poročajo: V naši vojski se bojuje tudi neka ženska iz Šibenika. Ko so ji vzeli moža k vojakom, ji je bilo težko ostati doma, pa se je še ona vpisala med vojake. Oblekla je voja-

"Njegovo Velicanstvo govori z Vami," je dejala vojaku, in cesar je ponovil svoje vprašanje.

"Da," je odgovoril mož skoraj kriče: "lahko mi poženete kroglo skoz glavo."

"Obe roki in obe nogi sta mu odstreljeni, in zelo trpi," je razložila strežnica.

Udarce tega prizora je bil prehud za živce starega vladarja. Padel je na stol in glasno zastokal. Solze so mu tekale po obrazu. Odpeljali so ga do voza in domov v palačo. Od tega časa ni več zahteval, da bi obiskal kakšno bolnišnico.

Po kavarnah kroži sledeča povest:

Neki umetnik je bil poklican v palačo.

"Kaj se godi?" ga je vprašal cesar, pa je nadaljeval:

"Dannadan mi pripovedujejo, da smo zmagali, da smo vjeli silo vjetnikov in zaplenili toliko in toliko topov, pa kljub vsemu ne vidim, da bi prišli naprej. Jaz ne morem razumeti tega..."

Zdi se, da Francjožef še marsičesa ne more razumeti.

ške hlače in bluzo, na glavo nataknila vojaško kapo, na rame obesila tornister in puško, pa opasala bajonet. Spremljevala je našo vojsko po bojiščih in se junaško bojevala s sovražnikom. Nesreča je hotela, da so vjeli njo in njenega moža. Ko so jo vodili v vjetništvo, je ušla in se vrnila k vojski. Sprejeli so jo v aktivno službo in postala je korporal. Sedaj je pri četah v Petrinji.

GRANATE.

Videli smo sliko dopisnice, na kateri je naslikan Franc Jožef, kako moli Boga za zmago. Pod sliko je nekaj verzov neke ponižne, hlapčevske duše z naslovom "Cesar pri molitvi." S temi razglednicami je Avstrija zdaj kar poplavljená. Če bi imela avstrijska cenzura le miljonski del doslednosti, morala bi takoj zapleniti te razglednice, kajti cesar v molitvi omenja le krščanskega boga in krsto prezira Alaha! Ali ni to krvavo žaljenje visokorodnega gospoda sultana, Alahovega namestnika na zemlji in prijatelja apostolskega Franc Jožefa? Pobožna, krščanska dušica, pomisli!

"Mir ljudem na zemlji!" — kaj se to pravi? Kakšnim ljudem naj bo mir? Ali je kdo na svetu, ki bi razvozljal to uganko? Poskusimo! Morda se nam posreči uganiti. Hm! M-m-m-mhm! A-a-a-a-a-haaaa! Ga že imamo! Uganili smo. Zdaj vemo, kaj pravzaprav pomeni ta stara pesem. Besede se namreč nekrščansko zveržene in če jih popravimo kakor treba, potem se glasi pravilno kakor je Bog zapovedal in kakor mora biti: "Mir ljudem pod zemljo!"... Z drugimi besedami: Mir ljudem v grobovih... Mir ljudem, ki so mrtvi... Mir vam, mladiči!... Letos jih je kakor listja in trave....

Dosti je takih, ki so pred dvema leti — ob času prve balkanske vojne — kričali na vse grlo: "Živeli junaški jugoslovanski bratje na Balkanu! Dol z nekrščanskimi in krvoločnimi Turki!" Zdaj pa kriče ravno narobe. Kam pravzaprav spadajo taki ljudje?

Tistega dne, ko je Turčija napovedala vojno, Rusiji, so v Ljubljani razobesili turško zastavo. Ako sodimo po dogodkih, ki se odigravajo zadnje čase v stari domovini, ne smemo se niti najmanj čuditi, če se je Ljubljana do kraja poturčila. Alah il Alah!

Bila je ravno polnoč. Sveta noč. Sanitetna patrula je našla ranjenca na trdo zmrzli zemlji za grmom, pokritim z ledom in ivjem. Imel je dve strašni rani na obrezu. Ko je opazil ljudi, je s presumljivim glasom zakričal: Ustrelite me, da bom rešen! Usmilite se!

Kadar bo klanje končano, ne bo nihče vprašal narodov, kakšno usodo si žele. In delavci bodo ostali delavci; če bodo sposobni, jih bodo kapitalisti nadalje izkoriščali; če se vrnejo poabljeni, brez roke, brez noge, slepi ali gluhi z vojne, jim bodo zaprta vrata vseh tovarn in sedanja hramost jim ne bo toliko koristila, da bi si mogli kupiti prežgane juhe.

Socijalizem ne pridiga ljubezni do bližnjega, ker ve, da se bodo ljudje takrat ljubili med seboj, kadar izginejo vzroki sovraštva.

STAVKOKAZ IN BOMBE.

Robert Helt, iz New Yorka, St. Louisa in Chicaga znani hlapec premogovnih baronov, izučeni smodkar in voditelj skebskih telefonistk v Chicagi, je bil aretiran in pridržan na detektivski postaji. Helt je obdolžen, da je izsilil z grožnjami 1740 dolarjev od H. A. Guessa iz New Yorka, inženirja American Mining and Smelting Co., kateremu je žugal z dinamitnim atentatom. Bil je vpisen pred 18 meseci pri Federal Lead Co. v St. Louisu, kjer je bil Guess ravnatelj. Helt, znan tam pod imenom Bob Wealthy, je bil od Guessa odpuščen in je potem vodil telefonistke, ki so skebale v St. Louisu. Guess se je preselil v New York, kjer je pred 5 tedni dobil grozilno pismo z zahtevom, naj pošlje na naslov N.

43 večjo svoto, sicer bo proti njemu uprizorjen dinamiten atentat. Policija je našla Helta v Chicagi.

OPROŠČENI.

Dne 2. decembra se je vršila pred e. kr. deželnim sodiščem v Ljubljani glavna obravnava proti osmošolecu kranjske gimnazije Francetu Rantu radi hudodelstva po § 64. kaz. zak. in radi prestopka zoper javni mir in pokoj po § 305. kaz. zak. Po končani obravnavi je bil Franc Rant krivde popolnoma oproščen in je bil na predlog zagovornika dr. F. Novaka izpuščen na prostost.

Te dni se je vršila pred vojaškim sodiščem v Graecu obravnava proti davčnemu upravitelju Alojziju Knezu radi pregreška po § 305. kaz. zak. Obravnava je do-

kazala popolno njegovo nedolžnost. Bil je oproščen in takoj izpuščen iz zapore, v katerem je bil od meseca avgusta.

Zmaga socializma pomeni največji preobrat, ki ga je človeška družba kdaj doživela. Ta preobrat se mora izvršiti razumno. Socializem se ne more zadovoljiti s tem, da uniči oblike kapitalistične družbe in potem ravnodušno gleda, kaj nastane iz razvalin.

Socializem mora postaviti na mesto odstranjenega kapitalizma nekaj boljšega — najboljšega, kar je mogoče.

Takega velikankega dela ne morejo izvršiti topi, nevedni ljudje, ki se dajo slepo voditi kakor čreda. Socializem potrebuje izobraženih, razumnih, mislečih Socializem pomeni omiko.

PODJETNIŠKE ORGANIZACIJE.

Kdo je kriv delavskih bojev, ki trajno vznemirjajo sedanji svet, tako da je nastala beseda o "socialnem nepokoju" našega časa? Kdo je zlasti kriv, da dobivajo ti boji pogostoma barbarske oblike in da so zastrupljeni kakor vojne divjakov?

Takozvano javno mnenje ima na ta vprašanja navadno nagel odgovor:

Delavska pohotnost!

Za tem javnim mnenjem caplja jo pogostoma tudi delavei sami, taki delavei, ki mislijo, da najemajo podjetniki delavce iz dobrega srca in da jim je zaradi tega treba izkazovati hvaležnost.

"Javno mnenje" ni dostikrat nič drugega kakor odmev podjetniške volje, ki ostane lepo v ozadju in pušča, da govore drugi za njo.

Socialni boji so posledica kapitalistične uredbe naše družbe. Dokler ne bo konca kapitalizmu, tudi teh bojev ne bo konca. Kajti takozvana sprava med delom in kapitalom, o kateri sanjajo miroljubne duše, je nemogoča.

Pač pa bi bilo mogoče, da bi dobili neizogibni boji bolj civilizirane oblike. Čemu je n. pr. treba v štrajku pušk? Zakaj bi se morali industrijski boji izpreminjati v krvave bitke z mrtvimi in ranjenimi? Zakaj so taki boji včas o-krutni kakor vzačmi napadi kanibalov?

Delavei so krivi! Delavei so surovi. Oborožujejo se, streljajo, povzročajo, da se mora pošiljati v interesu javne varnosti v stavkarske okraje milica in zvezno vojaštvo.

Vedno smo trdili, da to ni resnično. Pravili smo, da bi se skoraj vsi štrajki, zlasti pa če jih vodi organizirano delavstvo, lahko mirno izvršili, ako bi bilo to le od delavstva odvisno. Dejali smo, da zastrublajo te boje podjetniki in njih organizacije.

Seveda ni verjeti temu, kar pravi delavski list, kajti v njem je vse tendenčno. Vedno speljuje vodo na svoj mlin. Vsega gorja na svetu so po njegovih naukih krivi ubogi kapitalisti.

Tako je tudi mnenje mnogih delavcev, ki mislijo, da je za proletarca glavna skrb in naloga, da se ne zameri delodajalec.

Včas pa pride potrdilo naših trditev tudi od take strani, kateri se ne more očitati pristranost v interesu delavcev kakor nam.

Federalna komisija, ki je bila določena za preiskavo vzrokov "socialnega nepokoja", objavljá 21. razlogov, ki dokazujejo, da pada glavna krivda za sedanje razmere na organizacije delodajalcev.

To so sledeči vzroki:

1. Mnogo podjetniških organizacij si lasti vse mogoče pravice, medtem ko branijo delavcem, da bi se organizirali.

2. Podjetniške zveze služijo pogostoma interesom mnogih uradnikov in advokatov, ki gledajo, da napravijo atmosfero sovraštva in pikrosti proti delavstvu, da bolj gotovo ohranijo svoja mastna mesta.

3. Plačani tajniki in voditelji podjetniških organizacij niso sami delodajalec in nimajo direktnega interesa v tisti stroki, ki jo zastopajo; pogostoma tudi nimajo potrebnega znanja o obstoječih industrijskih razmerah, ampak poznajo le zveneče fraze.

4. Te organizacije so odločno nedemokratične, in kontrolirajo jih majhne klike, ki jih izrabljajo za svoje lastne egoistične interese.

5. Zveze delodajalcev so prečno brez znanja in razgleda o položaju delavstva v njih lastni stroki, in nimajo nobenega interesa na napredku ljudstva.

6. Podjetniške zveze, ki vodijo "rekorde" o delaveih, rabijo te za preganjanje neljubih voditeljev in unionistov.

7. Te zveze preganjajo delodajalec unijskih delavcev in blago, ki je označeno z unijsko znamko.

8. Podjetniki vzdržujejo oborožene vohune in pretepače, da bi ohranili sredoveške fevdalne uredbe in da bi kljubovali državnim organom, ki so namenjeni za obrambo človeškega življenja in za vzdrževanje reda. S temi oboroženci se izzivajo nemiri in nasilstvarji v očeh javnosti v slabo luč, da bi se povzročale neopravičene

Navadni prehlad,

vnetje sapnika in influenza — zapuščajo bolniku vsaj tri teden. Radi tega bi si moral bolnik zapomniti, da se morajo napadi kašlja olajšati, bolečine zmanjšati in neudobnost utekliti.

SEVERA'S BALSAM FOR LUNGS

(Severov Balsam za Pljuča) je zdravilo za uživanje v takih slučajih. Znano je že več nego trideset let kot uspešno zdravilo zoper kašelj, hripavost, oslovski kašelj, vnetje sapnika, in davico. Cena 25 in 50 centov. — Ako spremlja gorimene nepravilne tudi prehlad, bi morali uživati tudi SEVERA'S COLD AND GRIP TABLETS (Severove Tablete zoper prehlad in hripavo) da preženejo prehlad. Cena 25 centov.

NE POZABITE

dobiti zastoj zvezek Severovega Almanaha za Slovence za 1915. Vaš lekarnar ga ima. Vprašajte njega ali pišite nam ponj.

Kadar kupujete zdravila,

hočete tista, katera so zanesljiva. Vprašajte za Severova. Ne sprejmite nadomestitev. Zahtevajte pristna.

W.F. SEVERA Co. CEDAR RAPIDS IOWA

30 DNI NA POSKUŠNJO

Podpišite na spodnji kupon Vaše ime in primerek in ga pošljite nam, nakar Vam bomo poslali

VICTOR ALI COLUMBIA PHONOGRAPH, kakor tudi 12 plošč s slovenskimi pesmimi prosto. — ZA 30 DNI NA POSKUŠNJO.

Po preteku 30 dni če Vam ugaja ga lahko obdržite in plačujete nanj po

\$2.00 NA MESEC

S strojem vred pošljem tudi pisano garancijo za 15 let.

Ta kupon je dober za vse kraje Zed. držav in Canade. Pošljite ga na naslov:

SAUL BIRNS, 117 Second Av., Dept. 139, New York

VICTOR.....COLUMBIA.....
IME.....
NASLOV.....

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

aretacije i t. d., ako bi delavei hoteli zboljšati svoj položaj.

9. Podjetniške zveze vzdržujejo tolpe tajnih policistov in špiolov, ne za paznjo in varstvo lastnine, ampak za nadzorovanje unij, za vznemirjanje unijskih članov in uradnikov, pa tudi za izzivanje stavk ob času, ko se lahko predmneva, da bodo izgubljene.

10. Vzdržava se armada stavk-kazov, ki jih tovarnarji vsak čas lahko dobe. To niso strokovni delavei, ampak prodane duše, ki se dajo najemati v industrialnem boju.

11. Podjetniške zveze podpirajo svoje člane v stavkah, ne da bi preiskali, če je stavka opravičena ali ne.

12. Zveze, ki hočejo vpeljati "odprte delavnice", niso častne, ker se hočejo popolnoma iznebiti unijskih ljudi in sploh tistih, ki so delovni v interesu zboljšanja delavskega položaja.

13. Podjetniške organizacije izrabljajo svoje zveze z bankami in kreditnimi instituti, da prisilijo neodvisne tovarnarje na pristop v te organizacije. S tem bojkotirajo glavno delodajalec, ki so naklonjeni unijskemu delavstvu.

14. S pomočjo oglasov izvršujejo podjetniške zveze kontrolo nad časopisjem, ki mora zavijati delavstva se tikajoča dejstva, zamolčati, kar ni delodajalcem všeč, pa tudi pisati proti delavstvu in ga napadati.

15. S pomočjo kupčijskih in družabnih zvez s sodniki in javnimi uradniki je članom tovarnarskih zvez omogočeno izrabljati javne urade proti delavstvu, podkupovati uradnike in sodnike, in znani so tudi slučajji, da se ve za tako podkupovanje. Če pa se pribejejo in disciplinarno zasledujejo,

ne pride nič na dan.

16. Podjetniške zveze se upirajo vsakemu humanemu in potrebne-mu zakonodajstvu; skušajo to zakonodarstvo napraviti brezmočno ter delavcem ugodne zakone oslabiti in uničiti.

17. Podjetniki vzdržujejo plačane lobbyiste, ki imajo vpliv na zakonodajec v interesu velekapitala.

18. Podjetniške zveze se rabijo, da se uničujejo konkurenčne firme in da se jim omejuje pristop v gotove kraje. Tako se vpeljujejo "zaprte delavnice," medtem ko se očita delavcem, da hoče u-vajati zaprte delavnice.

19. Podjetniške zveze niso inkorporirane in niso odgovorne.

20. Zveze kaznujejo svoje člane, ki napravijo pogodbo z unijami in zahtevajo, da se take pogodbe odpravijo ali pa ne izpolnjujejo.

21. Te zveze so viri korupcije sodnikov, uradnikov, političarjev in vsega, kar je z njimi v zvezi. Javno mnenje zastrupljujejo s časopisjem in s prižnico.

Komisija, ki podaja to poročilo, ni socialistična. Ako bi bila, bi poslegla bolj globoko in povedala o vzrokih socialnega nepokoja kaj več. Pokazala bi, da je izkoriščanje neizogibno v kapitalistični družbi in da mora izkoriščanje povzročiti socialne boje.

Ali nam je ravno prav, da komisija ni socialistična. Tako se ji ne more očitati tista pristranost, ki se očita nam. In tako ima njeno poročilo večjo veljavo za tiste, ki tečejo, če le slišijo besedo socializem.

Priporočati bi jim bilo, da bi dobro, pazljivo čitali to poročilo. Zelo poučno je. In tudi tisti, ki delajo zakone v tej deželi, bi se lahko zelo veliko koristnega naučili iz njega.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVČIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
Podpredsednik: JOSIP ŽORKO, R. F. D. 3, box 50, West Newton, Pa.
Tajnik: ALOJZIJ BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
Pomožni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 5409 St. Clair Ave., Cleveland, O.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolston, Sta., box 73.
NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POBOTOVNIKI:

IVAN GORŠEK, 1. pobotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
JAKOB KOČJAN, 2. pobotnik, 274 Luauan Street, Johnstown, Pa.
ALOJZIJ KARLINGER, 3. pobotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR:

Spendal Ivan, Conemaugh, Pa., box 273.
Gačnik Ivan, 425 Coleman Ave., Johnstown, Pa.
Gabrenja Jakob, box 422, Conemaugh, Pa.
Beve Franc, R. F. D. 3, box 111, Conemaugh, Pa.
Suhodolnik Ivan, box 781, South Fork, Pa.
Zoler Alojzij, box 514, Conemaugh, Pa.

PRIPRAVLJALNI ODBOR ZA ZDRUŽEV SLOVENSKEH PODPORNIH NAPREDNIH ORGANIZACIJ.

Predsednik: Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa., član S. D. P. Z.
Zavertnik Jožef, 2821 Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z.
Martin Konda, 2656 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., član S. S. P. Z.
Hrast Anton, P. O. New Duluth, Minn., član S. N. P. J.
Štefanič Martin, box 78, Franklin, Kans., član dr. sv. Barbare.
Frank J. Aleš, 4006 W. 1st St., Chicago Ill., član S. D. P. & P. D.
Goršek Ivan, box 211, West Mineral, Kans., član A. S. B. P. D.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 4006 W. 31st Street, Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse kopije in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštne; Express; ali Bančnih denarnih karnizic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakšne pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Izjava gl. porotnega odb. SDPZ.

Glede pritožbe sobr. Jakoba Brenčiča, člana društva. Boritelj št. 1. S. D. P. Z., kateri se je pritožil zaradi pridržane oziroma odklonjene bolniške podpore, je prišel gl. porotni odbor po različnih dokazih in odredbah v pravih S. D. P. Z. in po izjavah zdravnikov do zaključka, da ostane vsa zadeva pri sklepu glede bolniške podpore gl. in pomožnega odbora odbora in vrhovnega zdravnika z dne 23. septembra 1914.

John Goršek, 1. porotnik,
Jacob Kočjan, 2. porotnik,
Louis Karlinger, 3. porotnik.

Sklep gl. porotnega odb. SDPZ.

Radley, 7. novembra, 1914.
Glede pritožbe Johna Avberja člana društva Jedinost št. 7. S. D. P. Z. je gl. odbor prišel po raznih dokazih in določbah pravil S. D. P. Z. do zaključka, da ni opravičen omenjeni član do večje svote bolniške podpore kolikor jo je sprejel, iz sledečih razlogov: Prvič ker je prekršil pravila S. D. P. Z. stran 24. točka 3., drugič stran 44. splošne določbe. Nepoznanje pravil ne opravičuje niko gar, če jih krši.

John Goršek, 1. porotnik,
Jacob Kočjan, 2. porotnik,
Louis Karlinger, 3. porotnik.

ZAHVALA.

Muskegon, Mich.
Cenjeno uredništvo! Vljudo Vas prosim za objavo, da so mi v moji bedi sledeča društva, pripadajoča S. D. P. Z. darovala podpore: Št. 40 Orel 1 dol.; št. 70 Zvesti bratje 2.20 dol.; št. 56 Skala 1.45 dol.; št. 11 Zarja svobode 1.26 dol.; št. 57 Čaven 1.60 dol.; št. 4 Zavedni Slovenci 1.65 dol.; št. 9 Zavedni Stajere 1.65 dol.; št. 5 Avstrija 3 dol.; št. 47 Slovenski bratje 2.40 dol.; št. 34 Edinost 2.10 dol.; št. 72 Kosciusko 2.50 dol.; št. 42 Mladi Slovenci 3 do.; št. 26 Šmarica 2.45 dol. Vsem izrekam najsrčnejšo hvalo.

John Schneider,
55 Summer St.
Radley, 5. nov. 1914.

Društvo "Zdržiitelj," South Fork, Pa.: Po našem mnenju bi bilo vendar boljše, če bi naznanili svoj protest najprej Glavnemu odboru. Odložili smo ga za toliko časa, da nam naznaniti svoje mnenje.

NAZNANILO.

Witt, Ill.
Sodrugom v Witt, Ill., naznanjam, da se je volitev novega odbora v Socialističnem klubu št. 84 zaradi preslabe udeležbe na zadnji seji dne 13. decembra odgodila do prihodnje seje, ki bo dne 10. januarja ob 2. popoldne pri sodrugu Johnu Repolusky. Vse sodruga vabim, naj se zanesljivo udeležijo te seje, da bo mogoče izvoliti odbor.

John Milošić, tajnik.

LISTU V PODPORO.

J. Cerkman	\$1.50
W. Saushek	1.00
M. Kovach	50
A. Stergultz	50
A. Mlekus	25
Geo. Fortsner	25
J. Fink	25
F. Podbevšek	25
J. Widman	25
Albin Obregar	25
J. Hrovat	50
F. Gorichar	50
F. Zibert	50
M. Zibert	25
John Kropivsek	50
Geo. Branne	50

Vsi v Red Lodge, Mont.

Mihail Cerar	25
Frank Gorenc	25
Frank Skrabanja	25
John Juvan	25
Jožef Werlić	10
John Peve	15
Alois Zupančič	10
Jožef Lavrič	10
Jožef Železnikar	25
Thom Kerhlikar	25
Lee Kolenc	10
Anton Peehar	25
Martin Biznek	25

IZ NASELBIN.

East Moline, Ill.

Cenjeni sodrug urednik!

Tu, v East Moline nas je naseljenih le malo številce Slovencev. Samo tri družine in nas pet pečarjev. Delavske razmere so srednje. Kateri imamo delo, delamo vsak dan, izvzemši za Božič, ko smo dobili deset dni neprostovoljnih počitnic.

Za delom sem hodit rojakom za enkrat ne svetujem, ker se ne dobi, tudi če bi ga hotel kupiti. Zaposleni smo pri Rock Island R. W. o., in smo strokovno dobro organizirani. Društva nimamo nobenega ker nas je premalo, da bi ga ustanovili. Vsi pa smo člani Slovenske narodne podporne jednote ter pripadamo bližnjemu društvu Triglav, št. 2. v Lasalle, Ill. O delavski (socialistični) organizaciji pa žal ni sluha. Ne med nam Slovenci in tudi ne med drugimi narodi. Še nekaj vam želim poročati, cenjeni rojaki! Kako lepo se čita v oglasih o državi Floridi; kako lepa je, in posebno za avstrijske farmarje pripravna država. Jaz sem se namenil vam poročati tudi slabe lastnosti države Floride. Meseca oktobra je minulo eno leto, odkar sem prišel iz Floride. Veselilo bi me, če bi mogel reči, da je doli res vse tako lepo, kot se sliši; toda če hočem povedati resnico, moram reči, da v času mojega bivanja v okolici Benell-a in Dupont-a v državi Floridi nisem videl nič posebno lepega in prikupljivega. Najboljša voda je slaba, topla in povrhu še smrdi. Ne da bi jo bladiš z ledom ni za piti. Če je zemlja rodovitna, ne vem, vem samo to, da razven sladkornega trsa nisem videl nobene rastline, ki bi dobro uspevala. Zemlja je sivičnata, lahka za obdelovati. Dosti truda pa je treba, da se izčisti. Svet je v splošnem raven, toda ves poraščen z malimi palmami. Črni suženj vzame 1 cent od vsake, ki jo izpuli, toda jaz ne vzamem tega dela za trikratno plačo.

Da v Floridi ni hladno, to je vsakemu znano, toda ne da je tako vročina, kakor je morda nikdo ne pričakuje. Shladiti se ni mogoče drugje kot v senci kakšnega poslopja, ker ni nikakršnega listnatega drevja ali trdega lesa. Dovolj pa je mehkega lesa, kot borove, palme in ciprese.

Hvale vreden pa je v Floridi nočni hlad. Če je podnevu še tako vroče, je vsaj to, da se človek ko solnce zaide, počeno shladi. Rojaki! preje ko boste kaj kupili prepričajte se dobro, kaj in kje boste kupili.

Tajnik kluba.
SLOVENSKEH DELAVCEM.
V zalogi imamo samo še dve sto "Družinskih koledarjev. Kdor si misli koledar naročiti, naj si ga takoj naroči, ker pozneje ga ne bode več mogoče dobiti.

Matthew Gril	15
Frank Gril	15
Annie Oeepek	25
Jožef Petrink	10
Vsi v Forth Smith, Ark.	
Neimenovan	50
Ciril Furlan	50
Louis Brie	25
Vsi v Herminie, Pa	
John Bergant	50
Jos. Slemec	25
Oba v Willard, Wis	
Soc. klub Nokomis, Ill.	2.75
J. Boitz, Colo. City, Colo.	25
Josip Petek	2.00
John Dejak	50
Josip Dejak	50
Vsi v Cleveland, O.	
Soc. klub št. 91	5.00
W. Rauniker	15
Soc. klub št. 69	2.00
Ig. Murshetz	1.35
W. Platiša	20
Jos. Radišek	1.00
Fr. Sajovic, Ill.	30
Paul Rosega	3.00
Ant. Janaček	50
Frank Sustrik	75
Skupaj	\$37.50

Kaj mislite, sodrugi, da sem tako dobra duša, pa da prizanesem zdaj, ravno ko je vojska? Ne, na papirju jim vse izočim. Če je vojska, in če je velika beda, največ smo si mi sami krivi. Očev dobro, neč. očes slabo s vsemi štirimi.

Naslednja sodruga urednika, če je E. Kristan, poznam osebo. Videl sem ga že se ne motim l. 1908., ko je predaval na Rieki oz. na Sušaku. Vem tudi, kaj se je zgodilo takrat, prvi večer je bilo dobro, drugi večer pa smo šli, ker so nas g. g. žandarji z bajoneti nagnali. Sodr. Kristana so nam iz rok iztrgali, pa aretirali. Ali to ne bi bilo šlo tako gladko, če nam ne bi bil sodr. Kristan prigrigoval, in nas tolažil, češ da ne vedo, kaj delajo. On je že vedel, da je tako prav.

Socialistični pozdrav rojakom širom Amerike. Tebi, "Proletarec," pa želim veliko novih naročnikov v novem letu 1915.

Ant. Kral,
East Moline, Ill., box 235
Mesabba, Minn.

Cenjeno uredništvo!

Tukaj Vam pošiljam pismo, katero mi piše mati iz stare domovine. Ako se Vam vidi vredno, prosim da ga objavite v Proletarec. Pisano je bilo v Križevski vasi pri Metliki, na Dolenjskem, in sicer 4. decembra 1914.

Glasi se:
Dragi moj sin.

Preden nadaljujem, te prisrčno pozdravljam vsi. Ne zameri, da ti nisem odmah odpisala, ker smo čakale, da je šel Martin na vizito in da ti obenem poročamo, kaj je. Potrdili so ga k vojakom. Kaj bomo me zdaj brez njega? Pa če ga ubijejo? Reveži in berači bomo. Revno življenje je bilo dozdaj, odzdaj pa ne kraja ne konca. Tako nam je zlo, da ne znamo, kaj bi začeli.

Ti pišeš, ako so nam kaj živine vzeli. Dozdaj se niso nič, nekaj so Martina, saj je to dosti. (Ta je mož moje sestre, in noben možki ne ostane več doma; sestra ima štiti male otroke; naša mati je stara nad 60 let.)

Me smo se bale, da so tebe tudi vzeli v vojsko, ker je bil glas, da so vas sploh pobrali in potem na Franeoskem vjeli, to je bilo takoj v začetku. Od vas nismo dobili nobenega glasu, in Johan in Marička nam nič ne pišejo, odkar se je vojna začela. Radi bi znali, kako se jim godi.

Nisi nam nič pisal, kakšen je glas pri vas o vojski tukaj. Mi ne znamo, kaj se godi z Avstrijo, ali bo propadla ali prejačala.

Tukaj vse govori, da je slabo, zato ker jih gre preveč na našega cesarja. 3. t. m. je prišlo, da so naši pridobili Belgrad in Srba premagali. Druga ne vemo, tudi ne, kdo je mrtev in kdo ni; samo za Mucovega Martina se zna, da je ubit. Za Milnarjevega Jožeta se ne ve že tri mesece. Iz Metlike pravijo, da so kakšni štirje vjeti, nekaj ubitih, vsakojako so.

Zdravi smo po malo, deca še kako tako, mi pa prav slabo. Pri nas v tem kraju je vse žalostno, pa če ima kdo koga v vojski ali ne. Velika draginja je na zrnje, na živino in na vse. Mi se ne upamo nič prodajati, ker za naprej ne bo imel kdo delati in skrbeti.

Ti pišeš, da naj drugikrat, ko bode volitve, zopet volimo k po-

15 pom. Tega ne bo več nikdar. Popi niso šli v vojsko, in se ne zateče mo k njim, da bi nam kaj pomagali! Borne dohtar in druga gospoda nam pomagajo.
To je pismo.
Doktor Keibel je medicinec v Metliki. Zelo popularen človek. Zdaj je župan tega mesta, izvoljen je bil od liberalcev, ali on je soc. demokrat. Ko sem pred dveletom letoma razžalil najvišjo šaržo 25 kranjske dežele po imenu žlindro, mi je on prvi pomagal s svojimi nasveti. Klerikaleci so me strašno mrzili in lahko pravim, da so me 25 pregnali, ker so farji s prižnice vpili, da bo vsak pogubljen, kdor pri meni kaj naroči ali kupi. Boj kotirali so me.

Mojim doma sem nešteto krat povedal in jim dokazal, da nismo tako grdi, kakor nas slikajo farji, vse to je bilo bob ob steno. Leta 1909. sem prišel z Reke. Tam sem bil strokovno organiziran, nabavil sem si vsakovrstnih brošur in socialističnih knjig, lepih knjig, in tudi veljale so me; nekaj. Pa ko sem prišel domov, kaj se je zgodilo? Enega lepega dneva ni bilo in ni bilo mojih dragih knjig. Vprašam, kje so; odgovor: Ti ne boš učil tukaj krive vere!

Kaj mislite, sodrugi, da sem tako dobra duša, pa da prizanesem zdaj, ravno ko je vojska? Ne, na papirju jim vse izočim. Če je vojska, in če je velika beda, največ smo si mi sami krivi. Očev dobro, neč. očes slabo s vsemi štirimi.

Naslednja sodruga urednika, če je E. Kristan, poznam osebo. Videl sem ga že se ne motim l. 1908., ko je predaval na Rieki oz. na Sušaku. Vem tudi, kaj se je zgodilo takrat, prvi večer je bilo dobro, drugi večer pa smo šli, ker so nas g. g. žandarji z bajoneti nagnali. Sodr. Kristana so nam iz rok iztrgali, pa aretirali. Ali to ne bi bilo šlo tako gladko, če nam ne bi bil sodr. Kristan prigrigoval, in nas tolažil, češ da ne vedo, kaj delajo. On je že vedel, da je tako prav.

S socialističnim pozdravom
Martin Judnich.

MANIPULACIJE S POTNIMI LISTI.

Justični odsek zvezne vlade je razkril zaroto, ki je imela namen preskrbeti nemškimi častnikom in rezervistom s sleparijo pridobljene potne liste, da bi mogli potovati v Nemčijo, ne da bi jim bilo treba bati nadlegovanja od strani francoskih ali angleških uradov. Na dan je prišla ta reč dne 2. januarja, ko je bil v New Yorku aretiran Karl Ruroede, bivši agent severonemškega Lloyd-a in njegov tovariš. Obenem so pripeljali s parnika Bergensfjord nekega nemškega častnika in tri nemške rezerviste. Vsi so obdolženi zarote, ki je imela namen ogrožati Zedinjene države za potne liste.

Vsi vojaki na ladji, ki je plula v Bergen na Norveškem, so bili oskrbljeni s potnimi listi s fotografijami ki so bili izdani za Amerikane. Pričakuje se, da bo še več oseb aretiranih, med njimi tudi neki odlični ameriški Nemci.

Ruroede je izjavil, da je storil vse iz lastne iniciative in iz patriotičnih motivov. Določena je bila zanj varščina v znesku 20,000 dolarjev, ki pa ni bilo položena. Z Ruroedom je bil aretiran tudi njegov tovariš John Aucher, za katerega je bilo tudi določena varščina \$20,000, in sedemnajstletni Ruroedov sin, ki je bil izpuščen na lastno jamstvo. Nemški častnik Wilhelm Sachse je bil izpuščen na častno besedo, da ne zapusti New Yorka, dokler ne bo vsa stvar rešena. Za rezerviste Walter Müllera, Avgust Meyerja in Herman Wegenerja, ki so pred kratkim prišli iz Chile je bila določena varščina za vsakega na 5000 dolarjev.

Preiskava te zadeve se je največ pričela vsled afere Carla Lodyja, nemškega špiona, ki je bil v londonskem Toweru ustreljen. Lody je imel ameriški potni list, in justični odsek zvezne vlade je izvedel, da imajo tudi drugi Nemci ameriške potne liste. To odkritje je bilo za justični odsek zelo važno, ker bi se lahko zgodilo, da bi prišli tudi Američani s pravičnimi pasporti v neprimilike, eventualno celo v nevarnost v deželah, s katerimi ima Nemčija vojno.

Ruroede je bil šest tednov pod detektivskim nadzorstvom. Prej je bil agent za firmo Oelrims and Co., pred kratkim je pa odprl lastno pisarno.

Detektivi so dognali, da je dopisoval z nemškimi rezervisti v raznih krajih dežele in mnogih poskrbel švicarske in rumunske potne liste. Ali ameriški pasi so bili priljubljenejši, zato je pozival naturalizirane Nemce, naj si nabavijo potne liste, ki so potem prihajali v roke rezervistom. Če je bilo treba je plačal Ruroede za tak potni list petindvajset do petdeset dolarjev.

VOJAŠTVO IZ COLORADE.

Oddelek L. 12. konjeniškega polka, ki je bil od maja lanskega leta v distriktu Oak Creek v Rout County, Colorado, je bil odposlan domov v svojo vojašnico v Fort Meade, S. D. Ostale zvezne čete bodo polagoma odpoklicane. To se zgodi po načrtih, ki so bili sklenjeni na konferenci predsednika Wilsona z vojnimi tajniki Garrisonom, z guvernerjem Ammonsom in z novo izvoljenim guvernerjem Carlsonom. Ammons je prejel pravil, da bo nadomestil zvezno vojaštvo z državnim milico.

Glavna sila zveznega vojaštva je v distriktu Trinidad, kjer je pod poveljstvom colonela Locketta 11. konjeniški polk in ena eskarona 5. konj. polka. V Cannon City sta dva oddelka, trije s strojno puško pa v Louisvillu. Definitivni rok za odpoklic čet določi Wilson skupno s polkovnikom Lockettom, dotlej pa bodo čete vedno pripravljene za odhod.

Lastniki rudnikov Jesse F. Welborn, predsednik Colorado Fuel and Iron Co., D. W. Brown, predsednik Rocky Mountain Fuel Co., in F. C. Osgood, predsednik direktorija Victor American Fuel Co. so pri guvernerjih Ammonsu in Carlsonu protestirali proti odpoklicu zveznih čet, dokler ni dognano, če so štrajkarji razoroženi ali ne. Mislijo namreč — tako pravijo — da imajo delavci še orožje, ter zahtevajo, da jim ga vlada zapleni, ali pa da se da podjetnikom orožje, preden odide vojaštvo.

Gospodje baroni so nesramni. Ni jim dovolj, da so svojčas odklonili predsednikove predloge, spravlo: zdaj mu hočejo še dikirati reči, ki se jih nih ne tičejo. Ljudem bi se moralo vprico take nesramnosti vendar zjasniti, kdo v resnici vlada v tej deželi.

ZOPET EN HRAST PADEL.

Bojevitaj župnik Berce, ki je imel svoj čas v Sori znano afero z ljubljanskim škofom Bonaventuro in je bil od njega srdito preganjan, je nazadnje vendar zlezal pod klop. Poravnal se je s cerkveno oblastjo. Ob tej priliki je podpisal naslednjo izjavo:

"Ker želim svoje vestne zadeve urediti pred Bogom, pred Cerkvijo in pred svetom, zato izjavljam: 1. V brošuri "Škof proti župniku," ki se je razširjala povsod v Ameriki, pa tudi doma, je mnogo trditve deloma škofu po krivici podtaknjenih in zanj razžalljivo zasukanih, kar iz sra obžalujem. — 2. Obžalujem, da sem pisal razžalljivo zoper svojega škofa. — 3. Obžalujem, da sem se vdeleževal raznih shodov in na njih govoril razžalljivo proti nekaterim duhovnikom in posebej razžalljivo zoper svoje cerkvene poglavarje. — 4. V bodoče si bom prizadeval, da se bom kot katoliški duhovnik korektno obnašal. — V Ljubljani, 23. novembra 1914. — Anton Berce res to znal?"

Ej, v bodoče se bo Berce obnašal "korektno;" to pomeni na Kranjskem ne kot krščanski duhovnik, ampak kot far. Ali bo Berce res to znal?

Ne vemo, kaj se je zgodilo, da je podrl tuje Berce, ki je bil toliko let kremenjak. Zdi se, da vlada klerikalizem na Kranjskem sedaj absolutno in da liberalizma sploh ni več, pa tudi ne more več ščititi Berce.

In tako preklicuje zdaj Berce resnico. Kajti res ni to, da so bile trditve škofu podtaknjene ampak res je, da jih mora Berce zdaj utajiti, če hoče najti milost v škofovih očeh?

Ali je tudi on žrtev vojnih razmer? Tedaj bi bil še skoraj srečnejši njegov nečak, profesor Berce, ki je padel od krogle, ne pa pod klop.

Etbin Kristan:

GAŠPERČKOVA POZABLJENA EPIZODA.

(Konec).

Gašperček je že vedel kaj je v tem spisu, vendar je poslušal pazno in z zanimanjem. Res, velikih reči ga dolže. Država se ga boji, in s to obtožbo priznava njegovo važnost.

Ko je bilo tudi to berilo opravljeno, je izginila otrlost iz udov in srepst iz oči državnega pravdnika. Predsednik je odmaknil svojo čepico, ker je bila na poti njegovim rokam, s katerimi se je široko naslonil na mizo, pa je pogledal Gašperčka z radovednimi očmi in ga pozval:

"Zdaj nam pa povejte, kako je bila pravzaprav ta reč!"

Gašperček je bil nekoliko iznenaden, ker si je bil to drugače mislil. Takole bi ga lahko vpraševal kdo v gostilni, tukaj pa je sodišče, slavnosten prostor, kjer je slovesna beseda umestnejša nego kjerkoli. Ampak — seveda — pravdati se ne more z gospodom predsednikom. Pač pa pokaže, da ima več zmisla za dostojanstvo tega posvečenega kraja in historičnih dogodkov, ki se tukaj odigravajo:

In začel je:

"Visoki sodni dvor! Bilo je zvečer tistega dneva, ko so glasila našega javnega mnenja prenesla brez slabe slutnje čitajoči narod z nemilo vestjo, da je rodoljubno društvo "Perun" za pospeševanje staroslovanske mitologije prepovedano. Prepovedano kulturno društvo, visoki sodni dvor, ki bi bilo neprecenljive važnosti za prosvetno bodočnost, za razumstveni razvoj vsega na tej sveti grudi naših v nevaležnosti stoletij pozabljenih pradedov živčnega in v jasne dalje kopnečega naroda."

Gospod predsednik mu je segle v besedo:

"Kako ste to rekli? Sicer se mi zdi, da nima to nič opraviti z našo rečjo. Ampak prosim Vas, kar imate povedati, povejte po slovensko, da se homo razumeli. Pa nič teh deklaracij. Le kaj da je bilo. Veste, jaz še ne znam leči po zraku."

Sree se je hotelo ustaviti Gašperčku. Vsa sodna dvorana mora občudovati polet njegovega trenotku tako primerne govora in se dvigniti z njim v višave. Predsednik pa ga pravzaprav poziva, naj govori tako kakor najnavadnejši ljudje, kadar kupujejo sladkor in kavo!

"Visoki sodni dvor! Domorodno sree je moral vsakemu rodoljubu raztrgati nepojmljivi ukrep, ki je uničil šele nameravano, da še neporojeno življenje plemenitega društva, prvega te vrste na naših domačih tleh..."

Zopet se je oglasil predsednik: "Ljubi gospod, raztrgana sree so gotovo žalostna reč. Ne vem, če znajo medicini kaj opraviti z njimi. Ampak tukaj jih na noben način ne moremo operirati. Povejte nam rajši, kako je bilo s tisto puntarijo. Pa če ne gre po slovensko, povejte kar po domače."

Še nekaj časa je šlo tako. Gašperček je govoril svoj najkrajši jezik, vezal je čudovite periode, vpletal je vanje najzbranejšie primere, predsednik pa ga je venomer motil s suhoparnimi opazkami, kakor... zares, kakor da mu gre za šalo. In naposled je zagodrnjal:

"No, tako ne pridemo nikamor. Pa vprašajmo priče, potem bomo že kaj zvedeli."

Zažvižgal je, resnično zažvižgal! — Gašperčku se je delala tema pred očmi — in sluga je privedel prvo pričjo, študenta Gorjana. Ta je pravil:

"Gospod predsednik, saj vse skupaj ni bilo nič. Gašperček je znal imenito oponašati frazaste, našopirjene govornike, mi smo se pa radi smejali. To je bilo vse."

Trgovski pomočnik Dinič je dejal:

"Gospodje sodniki, še Vi bi popokali, če bi slišali to našminkano filipino —"

"Filipino mislite, kaj?"

"No, nemara filipiko. Kar valjal bi se človek po tleh. To zna Gašperček, to zna!"

Farmaceut Tošič je izpovedal:

"Slavni sudbeni stole! Mi smo se uvijek tako divno amizirali. Bogami, gospodin Gašperček je

komičar prvog ranga. Jest, bogami!"

Gospod predsednik je naguban čil čelo, v očeh pa mu je zablistalo nekaj vražjega:

"Kaj to ni bila puntarija?"

"Ne," so priče odgovorile unisono.

"Niste se pripravljali za revolucijo?"

"Bognedaj!"

"Gašperček ni bil kolovodja?"

"Ne!"

"Ampak komičar?"

"Seveda..."

Gašperček je hotel vzrožiti. To je bilo preveč, preveč! In ker je bilo preveč, ni mogel niti vzrožiti, ni mogel slovesno protestirati, ni mogel nič drugega kakor debelo zijati — zijati — zijati. In ker so minile minute, ne da bi bil prišel glas iz njegovih ust, je dal predsednik besedo državnemu pravdniku ter zanažal.

Sedaj je slišal Gašperček zopet, kar mu je bilo všeč. "Upor — hujskanje — državna oblast — nevarnost — tipičen agitator, demagog, insurgent..." Ampak sodniki so poslušali ravnodušno, kakor da jim natakari pripoveduje, kaj da je v kuhinji, pa že vedo, da bo prav to pošlo, kar bodo naročili in ostane naposled le vsakdanje prekaženo meso z zeljem. Težko kakor po dolgi železniški vožnji so vstali in odšli v sosedno sobo na posvetovanje. Slišati je bilo šepet, nerazločne glasove, nazadnje pa smeh in predsednikov organ:

"Poglejte ga vendar! Te lase, te oči, to figuro! Poslušajte ga! Te napihneje deklaracije! Revolucijonar iz burke. Ne osmešimo se..."

Čez nekaj časa se je prikazal v dvorani, vzravnan, veličasten, pa je patetično prebral razsodbo, da je Oroslav Gašperček oproščen, ker se je sodišče prepričalo, da je šlo za nedolžno komedijo.

S svojim navadnim glasom je dodal:

"Zdaj pa lahko greste. Pa si ohranite svoj humor, le vpiro policije ga ne producirate!"

Gašperček je odšel — v omotici — kakor pijan, kakor na glavo udarjen. Komedijski! Njegovi sveti ideali osmešeni, njegovo navdušenje karikirano, njegov svet razdrt! Opetekel se je in v glavi je čutil čudno vrtolino. V trgovino ni mogel, domov ni mogel; povsod je videl fantastične kremenje in zdelo se mu je, da sliši porogljivo petje: Komičar! Komičar!

Drugo jutro, ko se je kdove odkod vrnil v mesto, je izvedel, da se je gospodična Milena zaročila s sollicitatorjem svojega šefa. Ko jo je za šalo vprašal, kaj poroče Oroslav Gašperček, se je baje namrdnila:

"Ta Pavliha! Nekaj časa sem se izvrstno zabavala ob njegovih oteklih frazah, človek se pa naveliča vsake komedije."

To je bil zadnji udarec.

Še ta dan je Gašperček odpovedal službo. Preselil se je v manjši trg, celil svoje srce in duševne rane, pokopal ideale in slavo, ter se popolnoma posvetil trgovini. Prihranil si je nekaj denarja, potem je prevzel prodajalno svojega gospodarja, vzel njegovo hišo za ženo, kupoval dobro, prodajal z dobičkom in zdaj je hvalabogu gospod. Ona epizoda pa je popolnoma pozabljena.

V Gašperčkovi hiši je vsega v izobilju. Pohištvo je izbrano, po stenah vise podobe, izdelane od pravih slikarjev. Tudi nekaj kipov je po kotih. Pogostoma kupi še nekaj novega. Človek bi dejal, da je že vse prenapolnjeno. Gašperčku pa se včasih zdi, da je povsod nekaj čudno praznega. In kadar ga to prime, je doma siten... siten! Ampak zunaj ni še nihče opazil tega. Sicer je vse v redu, trdka napreduje. Gašperček je resen, ugleden mož. Celo poslanec bi bil lahko, če bi hotel. Pa noče.

Samo človek zna biti sam sebi sovražnik. Gazela gotovo ne bi nikdar glasovala za leva, če bi bile tudi med živalmi volitve. Delavci pa znajo glasovati za kapitaliste.

Vojna je dober čas za finančne magnate, ki žanjejo na polju, pognojenem z rekami človeške krvi.

V kapitalistični družbi so tudi duše na prodaj. Cena je včasih nižja kakor za psa.

NOV MOST.

Iz Zagrada poročajo: Dne 1. decembra je blagoslovil goriški nadškof dr. Sedej novi most čez Sočo, ki ga je zgradila država. Stal je 700.000 K. Slavija se je udeležil tudi namestnik princ Hohenne, zastopniki skoraj vseh furlanskih občin in veliko ljudi. Namestnik je pohvalil v svojem italijanskem govoru vrlo furlansko prebivalstvo, ki je navdušeno pohitelo zvesto cesarju in državi pod orožje. Tisočbrojna množica je navdušeno klicala živio vladarju tudi med domoljubnimi govorniki deželnega glavarja prošta dr. Faiduttija in župana Visintina.

Nov most je koristna reč. Ampak če so že blagoslovljenja in slavnosti pri taki stvari smešne, je še smešnejše navduševanje za vojno zaradi mostu.

IZZA NESREČE V BRISTOLSKEM RUDNIKU.

Dne 28. novembra se je vršila razprava glede nesreče v premogokopu v Vremskem Britofu. Dne 8. decembra 1913 je namreč vrla voda v rove ter se je ponesečilo 10 delavcev. Obtoženi so bili: posestnik premogokopa profesor Avgust Prister, poslovodja Avg. Schmidt in paznik Josip Obreza, češ, da niso dovolj skrbeli za varnost. Izkazalo se je, da se je delalo z vso paznostjo, da pa so se slučajno odprli stari, z vodo napolnjeni rovi, ki so jih pred sto leti uporabljali Francozi in za katere bi nobeden vedel. Voda je predrja premog in se vlila s tako hitrostjo, da sta se mogla rešiti samo dva delavca na nekoliko višje mesto, odkoder so ju čez osem dni rešili. Obtoženci so bili oproščeni.

SESTRA PETRA KARAGJORGJEVIĆA UMRLA.

Sestra kralja Petra, gospa Poliksena Prešern je v svoji vili v Peggau v starosti 82 let umrla. Bila je poročena z advokatom dr. Prešernom v Birkfeldu, pa že več let od njega ločena. Začetkom vojne proti Srbiji se je tudi proti tej stari gospe začela preiskava, ki je pa le dokazala njeno popolno nedolžnost.

ŽIVINO PRODAJAJO.

Avstrijska vlada je izdala komuniste, ki izvajajo: Med vojno se je pokazalo, da kmetje svojo živino v neopravičenem strahu v zelo velikih množinah pošiljajo na dunajski živalski sejem. Poljedelsko ministertvo je izdalo že začetkom oktobra vsem političnim deželnim oblastem odlok, ki svari take po strahu povzročene prodaje take živine, ki še ni za klanje sposobna, ker ni za to nikakega povišja in ker bi lahko usodno škodovala domači živinoreji. Deželni vladar se je istočasno naročilo, da morajo skrbeti za to, da se tiste osebe, ki širijo med kmeti razburljive vesti samo zato, da bi prodajali iz strahu, nazypanjo sodiščem, da jih kaznujejo, kakor zaslužijo. Ker se je priglasila zadnje čase na dunajski živalski sejem zopet živina, ki še ni za klanje sposobna, se zopet opozarja na zgoraj navedeni odlok.

ZMES.

Rojstva ljudi v številkah. Na svetu je preko milijarde in 500 milijonov ljudi. Vsako leto jih umrje povprečno 33.033.333. Ljudje govorijo 3065 jezikov ter imajo nad tisoč različnih ver. Število možkih je skoraj enako številu žensk. Ena četrtnina ljudi umrje pred 15 letom. Na 1000 oseb doseže samo ena starost 100 let, šest od sto pa 75 let. Če umrje na leto 33.033.333 oseb, jih umrje na dan 97.874, v eni uri 60 in po ena oseba vsako sekundo.

Sugestija šolskih otrok. Ravnateljica ljudske šole pri Ravni v Italiji pripoveduje: V premoru so se otroci igrali skrivalnico. Neki otrok se je skril za vrata razreda in zaslišal v praznem razredu silen ropot. Radoveden je pogledal skozi ključalnico in takoj nato vse prestrašen pritekel k tovarišem pripovedat, da je videl na učiteljskem stolu okostje s črnim plaščem. Okostnjak je kazal nanj s svojimi koščenimi prsti. Nekateri pogumni šolarji so šli vendar

le gledat tudi skozi ključalnico in glej, tudi oni so videli črnega okostnjaka. Med otroci je nastala panika. Prihitele je učiteljica in da bi otroke pomirila, je odprla razredna vrata. Razred je bil prazen in na njenem stolu ni bilo prav ničesar. Toda razburjeni otroci se niso upali v razred, zato je poslala po kateheta. Temu se je posrečilo peljati otroke na prostore. "Zdaj pa pojdite zopet ven, pogledajte skozi ključalnico in se prepričajte, da se vam ni treba ničesar bati," je dejal katehet. Otroci so tako storili, a v največje strmenje učiteljice in kateheta so izjavili vsi blede in trepetajoči, da sedi okostnjak zopet s črnim plaščem na stolu. In kar je značilno: vsi so popisovali okostnjaka popolnoma enako, dasi sta oba učitelja dokazovala, da ni na stolu nikogar. Zdravnik je konstatiral obeno sugestijo, ki je pri otrokih zelo redka. Krivi so takih slučajev bedaki, ki strašijo otroke z vrati, duhovi in okostnjaki. Otroška fantazija je sita bujna in česar si otrok domišlja, tega ga je le težko osvoboditi. Pametnih pravljic za otroke je malo, a krvoločnih in strašljivih le preveč.

Odkod ima Evropa krompir. Vobče se misli, da je prinesel Evropo krompir angleški pomorščak Francis Drake. Postavili so mu l. 1853. celo spomenik. Drake pa je prinesel le batato, ki jo jedo v Zah. Indiji, ki pa v Angliji ni uspevala in je naglo izginila. Krompir so takrat v nekaterih krajih Evrope že poznali. Vendar je bil resnično Anglež tisti, ki je prinesel ta najvažnejši sad v Evropo. To je bil sir Walter Raleigh (1552—1618). On prvi zasadi krompir na Angleškem leta 1584. Tudi kraljica Elizabeta je hotela jesti krompir, ker ga je vse toliko hvalilo. Toda dvorni kuhar je skuhal kroglasto seme, — gomolje, t. j. krompirjev sad, ki je v zemlji, je vrgel proč. Kraljica je baje zbolela in zato prepovedala jesti krompir. Dolgo časa je bilo treba, da se je kuharjeva zmotna popravila. A krompir so imeli tudi že v Španiji, odkoder se je razširil po južni Evropi. V Nemčiji so ga začeli saditi početkom 17. veka. Jedli so ga sprva le bogataši. Friderik Veliki je prisil kmete, da so ga sadili in jedli, dasi ga niso marali.

NAROČNIKOM "Družinskega Koledarja".

Večja naročila koledarjev je razposlala "Narodna tiskarna" po expresu. Expresne stroške se plačali naročniki. Kdor še ni poslal denarja, dotični naj pošlj manje, kolikor je plačal expresu kateri pa so nam plačali koledarje v naprej, tisti pa nam naj pišejo, koliko so plačali, nakar jim odpodljemo še toliko koledarjev, socialističnih knjig, na zahtevo pusti denar — ozirom poštne znamke. Nekaj zastopnikov nas je vprašalo, koliko je pri koledarjih popusta. Cena je tako nizka, da pri najboljši volji letos ne moremo dati nobenega popusta, ker š itak ne bomo naredili nobenega dobička. — Vsak cent popusta bi pomenil zgubo!

ANTON MLADIČ
moderna gostilna.
Toči pilsensko pivo in vina.
Kegljišče. Tel. Canal 4134
2348 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

"Ako si nameravate naročiti grafofon, ali impofirane slovenske grafofonske plošče, obrnite se name. Imam v zalogi tudi ure, verižice, prstane in sploh vsakovrstne zlatino in srebrnino.
A. J. Terbovec, Box 25,
Denver, Colo."

LASTUJTE FARMO IN DOBITE NEODVISNOSTI.

V Evropi rojeni ljudje so že pokazali svojo močnost pri obdelovanju farm v Arkansasu in Louisijani. Pričeli so z obdelovanjem 10 do 20 akrov zemlje s svojo družino, vsi napredujejo in nekateri so celo postali bogati. Ravno taka prilika čaka vas danes. Zemlja je po ceni in na lahke obroke za izplačati. Pišite, ali se pa osebno oglasite za pojasnila pri L. M. Allen, P. T. M., Rock Island, Room 718, La Salle Station, Chicago, Ill. Naši nasveti so koristni vsem agrikulturnim naseljenem. (Adv.)

POZOR ROJAKI!

Proda se obdelovana farma obsegajoča 320 akrov z vsemi poslopji in orodjem. Farma se nahaja 70 milj od mesta Denver Colo., 7 milj od mesta Purcell, ter pol milje od šole. Zdrav zrak in dobra voda. Rastejo vsi navadni poljski pridelki, posebno je ta kraj pripraven za živinorejo. Cena farne je \$2500 od tega se plača polovica takoj, ostalo po dogovoru. Za nadaljna pojasnila obrnite se na lastnika

Frank Shuster,
Box 44, Purcell, Colo

VOJNE NEVARNOSTI NA FARMAH U WISCONSINU.

To je gotovo! Ravnotako je gotovo in resnica, da se v okraju Chippewa dobi najboljša farmarska zemlja v državi Wisconsin. Kupilo je tam pred kratkem več rojakov, ki se bodo prihodnje spomlad naselili. Vsi hvalijo krasno okolico in rodovitno zemljo, na kateri obrode raznovrstni poljski pridelki; tudi tobak raste tam. Črna prst, brez vsakega peska. Vsi predpogoji za uspešno sadjerejo in živinorejo. Cel okraj že gosti naseljen in na stotine akrov sčičenega zemljišča. Ob našem svetu teče bistra reka Chippewa s svojimi pritoki; v obilici je tudi kristalno čiste studenčnice. Dobre ceste vseh povsod. Pet milj oddaljena železniška postaja mičnega mesteca Cornell s tvornico za papir; kakih 18 milj oddal pa stoji glavno mesto okraja Chippewa, Chippewa Falls, eno največjih mest severozapadnega Wisconsin, z bogato industrijo in velikim trgom za poljske pridelke. — Pišite nam še danes po natančen popis naše zemlje, ki ga pošljemo brezplačno. Aker od \$16 — \$20. Vozne stroške povrnemo, ako ni vse to res, kar pišemo. Zdaj je še čas, da si ogledate. Ne zamudite ugodne prilike. Pišite nam takoj.

SLOVENSKA NASELBINSKA
DRUŽBA,
198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis

NOVI IZUM.

Ne dolgo tega, javili so, da mora biti v hranilnih stvarih nova snov, ki jih stvarja redilne, kar znači, da zamore tudi mala količina biti dovoljna v prehranitev, dočim niso velike količine drugih stvari od nikakršne veljave za truplo. Poleg dobro izbrane prave hrane je neobhodno potrebno prepričati, da se ne zbirajo v telesu neprebavljeni deli hrane. To izčiščenje bo Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino storilo v polnem obsegu. Izbirajte si torej tako hrano, ki vam prija ter katera je redilne vrednosti. To sredstvo vam pomaga pri zapeki, zgubi slasti, v mnogih slučajih glavobola, pri bledolčnosti in nezazpolženju.

V lekarnah. Cena 1.00. Jos. Triner, izdelovalec, 1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Bolečine v sklepih in mišicah, bodisi kjerkoli, navadno ozdravi Trinerjev liniment. — Cena 25c in 50c, po pošti 35 ali 60c.

PHONE, CANAL 8014

POZORI! SLOVENC! POZORI! SALOON

s modernim kegljiščen
Bivši Martin Potokar place
Sveže pivo v sodkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unike smodke. Potniki določno prenočišče za nizko ceno. — Postrežba točna in izborna. — Vsem Slovincem in drugim Slovanom se toplo priporočata
JAZBEC & OMAHEN
1625 S. Racine Ave., Chicago, Ill

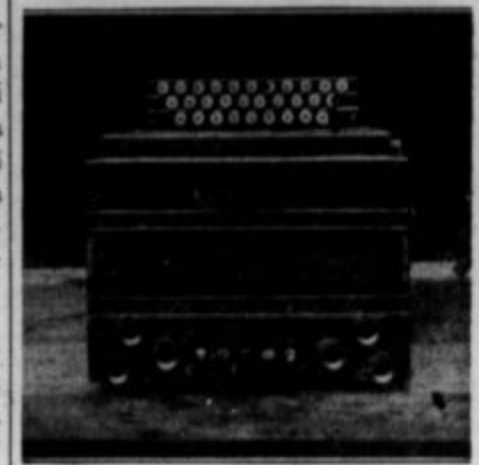

Pazite na ta
ovitek!

Ničredne ponaredbe slavnega Pain-Expellerja dobiti čisto, ako niste pazni. Pazite na sidro in ime Richter 25c in 50c pri vseh dobrih lekarnarjih.
F. Ad.
Richter & Co.
74-80 Washington St
NEW YORK, N. Y.

Cenjeni rojaki!

Kot stara trdka za izdelovanje harmonik (tudi v starem kraju) kakor tudi popravo, se Vam pri-

poročam za blagohotna naročila. Cene so najnižje, kvaliteta najboljša.

ANTON MERVAR, ml.
1162 E. 61. St., Cleveland, Ohio.

CARL STROVER

Attorney at Law
Zastopa vsa sodišča
Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.
St. sobe 1004
133 W. WASHINGTON STREET
CHICAGO, ILL.
Telefon: Main 3989

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni in ranecebnik.
Zdravniška preiskava brezplačno — plačati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 popel; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago. Živi bolniki naj pišejo slovensko.

BELL PHONE 1318-J FISK

MATIJA SKENDER

SLOVENSKI JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1404

LOUIS RABSEL

moderno urejen salon
NA 480 GRAND AVE., KENOSHA, WIS
Telefon 1199

J. A. FISCHER

Buffet
Ima na razpolago vsakovrstno pivo, vino, smodke, i. t. d.
Izvrstni prostor za okrepčilo.
2790 W. 20th St., Chicago, Ill.
Tel. Lawndale 1761

Socialistične slike in karte.

"Piramida kapitalizma", s slovenskim, hrvatskim in angleškim napisom.

"Drevo vsega hudega" s slovenskim napisom.

"Zadnji štrajk" s hrvatskim napisom.

"Prohibition Dope" z angleškim napisom.

Cene slikam so 1 komad 15c; 1 tucat \$1; 100 komadov \$7.00

Cene kartam: 1 komad 2c; 1 tucat 15c, 100 komadov 70c.

Poštno plačamo mi za vse kraje sveta.

INTERNATIONAL PUB. CO.
1311 E. 6th St.,
Cleveland, Ohio.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.
Ureduje od 12 A. M. — 3 P. M. in od 8—10 P. M. V sredo in nedeljo večer neuraduje.
Tel. Canal 476.
1801 So. Ashland ave.
Tel. residence: Lawndale 8994

Važno uprašanje!
Do mi opravi
naglo in najceneje
Konzularne,
starokrajne
sodnijske in
vojaške
Javni notar
207 Hanover St
Milwaukee, Wis.

Drobne vesti.

Zagonetna smrt poljske plemkice.—Iz Prage poročajo: Pred časom je dospela v Prago 18-letna Helena pl. Siceinska in bila prijazno sprejeta v družini knjižničarja Hovorka. Bila je ranjena na nogi in sploh v žalostnem stanju. Pri sebi je imela samo 1 krono. 15. oktobra je napisala več pisem in jih sama nesla na pošto. Ko se je vrnila, je tožila o bolečinah v želodcu. Poklicali so zdravnika, in ker se je njeno stanje poslabšalo, so jo prepeljali na kliniko prof. Homererja v bolnišnico. Tu je ob znakih zastrupljenja umrla. Svoji strežnici je pred smrtjo povedala, da jo je oni dan na poti na pošto srečala sestra njenega varuha odvetnika dr. Malezyka, jo povabila v slaščičarno in ji ondi iz ozadja prinesla raznega peciva. Ko je Siceinska pecivo pokusila, se ji je zdelo, da diši po žveplu, vendar ga je nekaj použila. Odvetnikova sestra je medtem izginila. Ker je pl. Siceinska že prej pripovedovala, da je po smrti njenih staršev zaporedoma umrlo šest njenih bratov, tako da je ostal le še en brat in ona, ter je sumila varuha dr. Malezyka, da bi se rad polastil njunega premoženja, ter zato tudi njej in zadnjemu bratu streže po življenju, se je uvedla stroga preiskava. Truplo umrle Siceinske so prepeljali v patologični zavod v svrhu raztelesenja.

Žalostna smrt. Desetletni posestnikov sin Ivan Kukevec v Tratinji je metal po nekem bregu kamenje. Ko je izprožil neko veliko skalo, je ta zadela 17letno posestnikovo hčerko Elizabeto Marcen na glavo in jo ubila.

Umrl je v Vodicah znani župnik Simon Žužek, pri katerem je bila še bolj znana zaradi svojih čudežev vodišča Johana. Star je bil 73 let.

Nezgođe. V prisilni delavnici se nahajajoči 21letni Matija Jedinger je delal v domači delavnici slamnate ovitke. Ko je enega odsekaval, je s sekuro zadela po levi roki ter si pri tem odsekal mezinček, prstanec in sredinec, kazalec in palec pa močno nasekal. 44letni lampist Ivan Bezljaj je snažil na južnem kolodvoru v Ljubljani svetilke. Pri tem se mu je strl cilindar, desnica mu je spodletela na steklo, s katerim se je na zgornji strani znatno obrezal. Delavka v tobačni tovarni Urška Smoletova je odpirala posodo za lepilo, iz katerega je štrlela koničasta zličica. Smoletova je po nesreči udarila po nji in se na desni roki znatno zabodla. Zadnja dva poškodovanca sta dobila takoj domačo zdravniško pomoč, prvega so oddali pa v deželno bolnišnico.

Tatvine. Na Glineah so zaprli 19letno dekle, ki je svoji gospodnji v zadnjem času pokradla perila in obleke v vrednosti 30 K. Aretirali so tudi njeno 14letno tovarišico, ki je sokriva tatvine. Obe so izročili sodišču. — Neznani tatovi so vlomili v žitnico posestnika Josipa Oberwalderja v Mengšu in ukradli 200 kilogramov pšenice.

Otroka odložila. V Medvodah so 26. nov. našli pred neko hišo neznanu dete. Orožniki so sedaj dognali, da je otroka odložila 32letna Marija Ostanek iz Doba pri Višnji gori. Izročili so jo deželni sodišču.

Ljubljancan ponesrečil. Ivan Belšak, 39 let stari železniški zavirač, je imel na Opčinah pripeti nekaj železniških vozov dunajskega vlaku za Trst. Pri tem se mu je spodrsnilo, padel je na tračnice in prihodnji vagon je šel čez nesrečnega. Kolesa so mu zlomila spodnje lehti desne roke in desno stegno ter mu skoraj odtrgala nogo. Prepeljali so ga v tržaško bolnišnico, kjer je kljub vsej skrbnosti in raznim injekcijam kmalu izdihnil.

Umrl na steklini. V Gradeu je v Wieslerjevem zavodu umrl mariborski milijonar Jožef Franz, lastnik paromlina in drugih industrijskih podjetij. Letošnjo pomlad je Franz ugriznil njegov lasten stekel pes. Čeravno so ga čez par dni poslali na Dunaj, vendar mu je steklina prešla že v kri in ni bilo več rešitve zanj.

Ustreliti se je poskusila 30. novembra v Selu pri Radovljici 23-letna zasebnica Ljudmila Jeglič. Težko ranjeno so jo prepeljali v deželno bolnišnico v Ljubljani.

Samomor. V Celju je skočila 27 let stara Alojzija Graf, hči železniškega poduradnika, pod železniškim mostom v Savinjo in je utonila.

Patrona — igrača. Dvanajstletni sin mizarskega mojstra Maks Jezernik iz Ostrošan pri Celju se je mudil 21. nov. v delavnici svojega očeta. Mizarski pomočnik Ivan Juvan se je ravno igral z ostro patrono. Vtaknil je patrono v železno preluknjano orodje in je dečku grozil, da bo nanj ustrelil. Ko je Maks hotel prestrašen zbežati, je Juvan z udarcem sprožil patrono, ki je dečka ranila. Proti Juvanu so vložili ovadbo.

Iz neprevidnosti ustrelil prijatelja. Dne 29. novembra je bilo v Cankarjevem mlinu v Ključarstvu pri Ormožu več fantov. 19letni delavec Ivan Gašperčič je snel puško, ki je visela na steni, in jo je, meneč, da ni nabita, nameril proti svojemu 17letnemu prijatelju Francu Meško, rekoč: "Poglej, tako-le bomo šli na Ruše!" Takoj nato je pa počelo. Meško je bil zadet na desnem senceu in je kmalu nato umrl.

Samomor črnovojnika. 42letnega infanterista 27. črnovojniškega polka Ivana Stareca iz Rihovca, občina Trebinje, katerega so pogrešali od 19. nov., so 21. nov. našli ustreljenega v Rihpoveu. Zraven njega je ležala lovska enočekva, s katero se je ustrelil. Starec je bil pred tremi leti umoboljen ter je samomor najbrže izvršil v napadu blaznosti.

Umor ali uboj. Posestnikovo hčer Marijo Krenžarjevo iz Sp. Jablanice so našli v gozdu mrtvo. Zadnjič so jo videli v Šmartnem pri Litiji v družbi treh fantov. Gre za umor ali za uboj. Zapri so nekega 23 let starega fanta iz Gladišča, ki je deklelo že dalj časa nadlegoval.

Nevarno je ranil na potu iz Kranja skozi Stražišče posestnikov sin Hafner, po domače Frlukov iz Bitenj, posestnika Perkota odondot, in sicer tako nevarno, da ga je moral obvezati okrožni zdravnik dr. Edvard Globočnik iz Kranja, nakar so ga odpeljali z rešilnim vozom domov.

Vodne sile na Savi. Upravno sodišče je razpravljalo o pritožbi firme Leykam-Josefstal in Tomaža Pavšlarja v zadevi vodopravne koncesije na Završnici. Okrajno glavarstvo v Radovljici, deželna vlada in poljedelsko ministrstvo so dovolili kranjskemu deželni odboru izdelati razne naprave v svrhu izkoriščanja Završnice. Firma Leykam-Josefstal se je pritožila, češ, da so s tem njene vodne naprave v Medvodah in na Verju v nevarnosti. Vlada se je sklicevala na izvedence, češ, da take nevarnosti ni. Upravno sodišče je ugodilo pritožbi firme Leykam-Josefstal in izpodbijano odločbo razveljavilo, češ, da je bilo postopanje pomanjkljivo, ker ni določena izvedeniškega mnenja glede vpliva projekta na podjetja firme Leykam-Josefstal. Pavšlarjeva pritožba je bil kot ne utemeljena zavrnjena.

Vlomi. Ponoči na 25. novembra je postajenačelnik v Trebnjem, Tropan, čul sumljivo šumenje v pisarni, nato pa živketanje šip. Hitro je vstal, da vidi, kaj da je. Tatje so vdrl v pisarno, kjer so poizkušali vlomiti v blagajno, ki so jo že na več mestih navrtali.

Vlomljeno je bilo tudi v skladišče, kjer so bili že nekatere zabojne tatovi odprli. Takoj obveščeni orožniki so zasledovali vlomilce. Sledi v novopadlem snegu so vodile na Hrib, kjer bivaajo begunci iz Galicije. Aretirali so fante Natana Tšcherovsky, Jožefa Novak, Mariana Kaura in Vincenca Gazeta, ki so vsi iz Krakova. Krivdo so zaničavali, a prišli so spat šele po polnoči, tudi primerjave čevljev s sledovi v snegu so se vjemali. Ko so ležišča preiskali, so našli skrito vlomilno orodje. Pri Tšcherovskem so pa našli še steklenico ruma, ki je bila dne 20. novembra ukradena ob vlamu v Pavlinovo gostilno v Trebnjem. Osumljence so izročili okrajnemu sodišču v Trebnjem.

Požar. Od Sv. Trojice v Slo. gorcih poročajo: V Zg. Porčiču je zgorelo gospodarsko poslopje zakonskih Črnc. Hišo so komaj rešili.

Tat. Pekovski učence Anton Kokol je svojemu mojstru Majcenoviču v Pobrežu pri Mariboru ukradel 44 K in je z njimi pobegnil.

Občinske volitve v Zagorju pri Pilšanu so zaradi nepravilnega razpisa razveljavljene. Upati je, da bo prišel sedaj vendar enkrat mir in redne razmere v to občino.

Zastupila se je v Zagrebu 29 let stara Marija Videnič, doma iz

Cateža. Umrla je kmalu po zavžitju strupa.

Ponesrečili so. Vlagateljica Fr. Rozmanova je hotela v Zeschkovi tovarni za vrečice v Ljubljani iz stroja potegniti raztrgan papir, a je prišla z levim kazalcem med dva valjarja tekočega stroga, katere sta ji prste zmečkala. — Delavka Apolonija Kosova je prišla v ljubljanski tovarni za lep z desnim prstaneem v stroj, ki ji ga je zmečkal. Obe sta morali zapustiti delo in iskati zdravniške pomoči. — Marko Giljača, 12 let stari delavec sin v Podbrezju, se je ponesrečil; na neznani način mu je slamoreznica poškodovala desno nogo. — Hlapca Franceta Ivana je v Mošah sosedov hlapec po nesreči sunil, da je z desno nogo priletel v slamoreznico in si jo nevarno poškodoval. — V Zagredu je slamoreznica 7 let staremu dečku Ivanu Krek, čigar stariši i bivajo v Ameriki, na neznani način nevarno poškodovala levo roko.

Obsojen morilec. 44let stari A. Lekane iz Most je prišel v noči 3. sept. v neko koč, ki jo je opravljala Rozalija Selišnik, in je le-to z udarci po glavi ubil. Sodišče v Ljubljani ga je obsodilo na deset let težke ječe.

Na opazovalni oddelek v deželni bolnišnici so prepeljali v Ljubljani interniranega Jakoba Želeta s Primoskega.

DELNIČARJEM Jugosl. Delavske Tiskovne Družbe NA ZNANJE!

V smislu zakonov države Illinois in seje direktorija dne 6. decembra se vrši v soboto dne 16. januarja 1915 ob 8. uri zvečer v prostorih upravnštva Proletarca, 4008 W. 31st St.

VII. redni občni zbor Delničarjev Jug. delavske tiskovne družbe s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev zbora po predsedniku;
2. Volitev odbora za pregledanje pooblastil;
3. Volitev predsednika za občni zbor;
4. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
5. Poročilo tajnika, blagajnika in drugih odbornikov;
6. Poročilo upravitelja in urednika;
7. V korist družbe;
8. Razno;
9. Volitev direktorija za leto 1915;
10. Razpust zbora.

Delničarji, ki iz enih ali drugih vzrokov ne morejo prisostvovati občnemu zboru, naj pošljejo svojim zaupnikom pooblastila, da jih na zboru zastopajo. Vsaka delnica ima en glas.

Za Direkt. Jugsl. Del. Tisk. Družbe
F. J. Aleš, tajnik.

Nepretirano ROJAKI! Oglasite se v moji gostilni kadar greste v mesto ali iz mesta in prepričali se boste, da točim najboljšo vsakovrstno pijačo. Ako pridete enkrat v mojo gostilno, sem zagotovljen, da boste še prišli.

JOS. SLABE

216 So. Genesee Street Tel. 302 Waukegan, Illinois

ZA CLEVELAND IN OKOLICO!

Socialistični klub v Clevelandu ima v zalogi večje število "DRUŽINSKIH KOLEDARJEV".

Kdor izmed delavcev v Clevelandu hoče koledar takoj in za ravno isto ceno kakor pri nas, naj se zgleda na 1107 East 61st Street

28 Kupite koledar doma, s tem si prihranite stroške za znamke.

ZIRA

Plain-End
CIGARETTES
10 for 5 Cents

Kupon za gotovino v vsaki zaviti.

VSE ZIRA kupone se lahko izmenja za gotovino ali vrednostne predmete Cigareta, ki vas bo zadovoljila

Izgotovljena, da zadosti okusu Slovencev
Poskusite eno in nikdar ne boste kadili drugih, ako želite cigareto brez tatnika.
Naprodaj pri vseh prodajalcih.

P. LORILLARD COMPANY
New York City

Pošiljamo denar v staro domovino cenejše—kod kedaj poprej!!!

Sedanji čas pošiljamo denar po sledečih cenah:

10 kron za \$ 2.05	300 kron za \$ 58.95
20 kron za \$ 4.05	350 kron za \$ 68.85
50 kron za \$ 9.95	400 kron za \$ 78.50
100 kron za \$ 19.65	450 kron za \$ 88.45
200 kron za \$ 39.25	500 kron za \$ 98.00
250 kron za \$ 49.20	1000 kron za \$ 196.00

Mitite poslati sedaj!

Izrabite ugodno priliko!

Za denar jamčimo!

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue
vokal Loomis ulice
Chicago.

KAPITAL \$500,000.00
VLOŽENA GLAVNICA \$2,300,000.00

JAN KAREL,
PRESEDNIK.

J. F. STEPINA
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorstvom "Clearing House" čikaških bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi uloge poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. P. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v torek in četrtek je banka odprta do 9 ure zvečer. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkanosno.

KADAR potrebujete društvene potreščine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO.,
2711 South Millard Avenue.
CHICAGO, ILL.

Cenike!prejmete zastoni. Vse delo garantirano.

5 pristnih pijač, Kranjski Brinjevec, Slivovic, Tropinovec, Grenko Vino in in to so: Highlife Bitters. Moja trdka je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žgane pijače naravn iz Kranjskega. Naročite si poskusni zaboj, koliko steklenic in katere pijače hočete, samo da bo eden zaboj, 12 steklenic. Moje cene so nižje nego kjerkoli drugje, ker mi ni treba plačevati dražih agentov. Prodajam samo na debelo. Pišite po cenik.

A. HORWAT,
800 N. Chicago, St., Joliet, Ill.

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

ŠTEDENJE.

Dozdeva se nepotrebno, priporočati narodu, naj si hrani svoj največji zaklad—zdravje—ki se ne da zopet tako lahko pridobiti, ako je enkrat zgubljen. In vendar vidimo pred nami nevrjetno nevarnost, kakor če bi narod vabil bolezen in smrt v svoja telesa. Hranite si svoje zdravje bolj kot svoje dolarje. Mi nudimo onim, ki so izgubili svoje dobro zdravje in ga žele zopet nazaj pridobiti

**Trinerjevo ameriško
zdravilno grenko vino**

To naravno zdravilo, obstoječe iz čistega rdečega vina in zdravilnih zelišč ima čestokrat zelo hiter in dober učinek, ako se ga redno uživa pri

okorelih jetrih,
zapeki,
zgubi slasti,
nenadni slabosti,
bolečinah v čevih,
krčih,
želodčnem kataru,

in pri vseh boleznih, kjer je treba hitro izčiščenje telesa, ne da bi se ga oslabilo. To sredstvo ojača sestav ter ga usposoblja, da deluje brez prenehanja. V boleznih želodca, jeter in droba deluje dobro.

V LEKARNAH

JOS. TRINER
izdelujoči kemik

1333-1339 So. Ashland Ave.

Chicago, Ill.

Trinerjev liniment imejte vedno pri roki. Mogoče, da ga ne rabite danes, zelo dobro vam bo ustregel jutri pri olajšanju bolečin v mišicah ali sklepkih. Cena 25c in 50c, po pošti 35c in 60c.